

de witte cobra

Phia van den Berg

evdP

DE WITTE COBRA

PHIA VAN DEN BERG

DE WITTE COBRA

Met illustraties van Corrie van der Baan

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

Voordat je begint . . .

Eerst dit lezen. Dan begrijp je het verhaal beter.

Pakistan ligt tussen India en Afghanistan, in Zuidoost-Azië. Het is een mohammedaans land, dat wil zeggen, dat de meeste inwoners de mohammedaanse godsdienst belijden. In hun taal noemen zij God Allah en als grote profeet vereren ze Mohammed.

Mohammed leefde ongeveer in het jaar 600, hij liet een boek samenstellen, de koran, waarin een heleboel voorschriften staan voor de levenswijze van de mensen van zijn tijd, heel goede en wijze voorschriften zijn erbij.

De strenge mohammedanen van nu volgen nog precies de voorschriften uit de koran, die ze hun Heilig Boek noemen.

Daarom dragen de vrouwen er altijd een sluier en mogen ze zich aan vreemdelingen niet vertonen. Varkens en honden zijn onrein, die mogen ze niet aanraken, laat staan eten! En als ze je uitschelden voor varken of hond is dat een verschrikkelijke belediging. De mannen zijn de heersers en beschermers van de familie. Als jongen van een jaar of tien, twaalf kun je dus al gezinshoofd zijn, net zoals Zafar, de hoofdpersoon uit dit boek.

In het noorden van Pakistan, waar de bergen beginnen, die verderop tot de geweldige Himalaya-toppen zullen oplopen, ligt Zafars dorpje Madyan.

De mensen die er wonen, heten Pathanen. De meesten leefden vroeger als nomaden, maar hebben nu een vaste woonplaats gezocht en proberen er wat te verdienen. Hun geld heet: een roepie, dat is ongeveer vijftienzeventig cent. Het zestiende deel van een roepie heet een anna. Een anna is dus ongeveer vijf cent.

Als ze honger hebben eten ze chapati (uitspraak: tsjapàti), rond pannekoekbrood met vlees en bonen, rijst of rijstpap.

De stam van de Pathanen staat bekend om zijn trots, maar ook om zijn gastvrijheid en zijn eerlijkheid.

Maar niet alle mensen zijn even goed, dat is bij ons ook zo, niet-waar? Eigenlijk is er niet zo heel veel verschil tussen de jongens daar in Pakistan en hier. Dat zul je wel merken.

Veel plezier bij het lezen!

1. De jongen op het dak

An de laagste uitlopers van het geweldige Himalaya-gebergte ligt het dorpje Madyan.

O, pas op, zeg niet: het dorpje Madyan, dan worden alle inwoners boos. Want Madyan is een stad. Het heeft drie grote hotels en zeker tien stenen huizen, die stevig tegen de donkere bruin-met-groene bergen geplakt staan. Er staan nog honderden andere huisjes, maar die kun je bijna niet zien. Dat komt, omdat ze gemaakt zijn van dezelfde bruine berggrond vermengd met koeiemest. Bovendien liggen de platte daken van die huisjes precies gelijk met de weg. Van die weg moet je met een trapje naar beneden om bij het diepe dal van de Swatrivier te komen. En in dat diepe dal liggen de bruine huisjes van leem en koeiemest.

In één van die huisjes woont Zafar.

Kijk, daar zit hij, boven op het schuine dak van een mooi stenen huis. Vlak naast dat huis is een heuvel. En daar bovenop staat een deftig hotel, wit, geel en lichtblauw geverfd.

De mensen van het hotel schudden hun hoofd, als ze Zafar daar op het dak van het bediendenhuis zien zitten. Wat een rare jongen, zeggen ze tegen elkaar, wie gaat er nou op het dak zitten! Gisteren zat hij er ook al. Wat zou hij daar toch moeten?

't Is net of Zafar voelt wat ze denken, die mensen daar in het ho-

tel. Maar hij trekt zijn neus eens minachtend op en láát ze daar staan denken. Wat kan hem dat nou schelen! De vreemdelingen zijn alleen maar gekomen om de mooie sneeuwtoppen te zien, die links en rechts boven de bruine bergen uitpieken. En om van het lekkere eten te genieten, dat Abbasi, de kok, elke dag klaarmaakt, en waarvan hij, Zafar, ook wel eens een overgeschoten brokje krijgt. Mmmm, het water loopt hem tussen de tanden als hij eraan denkt. Zó lekker! Maar de mensen in het hotel zijn allemaal rijk! Die kunnen alles betalen wat ze hebben willen.

En hij, Zafar . . .

Hij moet het land van zijn vader bespieden. Zijn vader is dood en het land is nu van een ander. Kijk, hoe de zon over het rijpe koren glanst! En zie hoe die anderen nu dat rijpe koren afsnijden . . .

Vroeger was dat land van hèn. En al dat gouden koren werd door zijn vader en zijn ooms afgesneden. Het graan kwam in grote zakken in hun huisjes, zodat ze voor de hele winter eten hadden, meer dan genoeg. En nu . . . Hatelijk glijden de vreemde sikkels nu langs hùn koren. En een andere familie neemt straks al die rijkdom mee naar huis.

Maar als Zafar de kans krijgt . . .

De zon gaat al onder. En de helft van het land is nog niet gedaan! Het afgesneden koren wordt in bundels gebonden en rechtop gezet: drie bundels rechts, drie bundels links.

Maar kijk, daar staan vier bundels . . . Goed onthouden.

Onbeweeglijk zit Zafar op het dak en telt: drie bundels . . . drie bundels . . . vier bundels . . . vier bundels . . .

Rechts naast hun vroegere land zijn de mannen al aan het ploegen met hun ossen . . . die stomme ossen, die alleen maar gras willen eten en eigenlijk helemaal geen zin hebben om die zware ploeg te trekken . . . kijk ze nou lelijke strepen in de grond maken om maar gauw weer bij het gras te zijn! En die sufferd van een Nawaz maar schreeuwen: „Ajo, vòrt, hóla, vòrt, òpschieten, vòrt, dóorlopen, vòrt . . .”

Nawaz is ook twaalf jaar net als hij. Maar toen hij twee jaar geleden de ossen van zijn vader door het land joeg, ging dat stuk-

ken beter! Kijk hem nou stuntelen . . . En die lui op het land van zijn vader schieten ook maar niet op! 't Is net of ze de korenaren zitten te tellen, zo langzaam gaan ze vooruit: vier bundels, drie bundels . . .

Hij zal vannacht wel zien dat hij zijn portie binnen krijgt! Vlak voordat de maan ondergaat vannacht, zal hij erheen sluipen. Hij weet precies van welke bundel hij wat mee kan pikken en van welke hij af moet blijven. In zijn pientere bol staan alle rijen precies opgetekend. Niemand zal merken, dat de vroegere eigenaar ook zijn aandeel in de oogst binnen krijgt, daar zal Zafar wel voor zorgen. Niet voor niets heeft zijn vader de grond zo goed onderhouden, dat deze akker nu nog bijna meer oplevert dan alle andere. Een pracht stuk grond is het, dat ze zijn arme moedertje voor veel te weinig geld afhandig hebben gemaakt, die lelijke dieven!

Zijn ooms hebben het natuurlijk te druk met hun eigen stukje grond, waar hij, als lid van de familie, ook op helpen moet, maar waar hij maar een klein beetje voor krijgt als beloning. Zó weinig, dat hij er met zijn moeder, zijn broertje en zusje maar nauwelijks van leven kan. Honger is een ellendig gevoel. Het knerpt in je buik, vooral in de winter, als het zo koud is . . .

Maar Zafar zal wel zorgen, dat dat deze winter niet meer gebeurt. Vorige keer is het hem ook gelukt. Hij had telkens kleine beetje graan meegebracht, 's avonds, en ze stiekem bij hun voorraadje gevoegd.

Dat zal nu ook weer gebeuren. Daarom zit hij op het dak, onbeweeglijk, urenlang. En hij kijkt, telt, rekent en maakt zijn plannen. De zon glanst op zijn oude, versleten, met goud geborduurde mutsje.

„Kijk eens,” zegt een deftige, dikke mevrouw uit het hotel tegen haar nog dikkere man, „hij heeft een prachtig mutsje op, maar het is wel erg vies.”

„Och kom,” zegt haar man, over zijn bolle buik strijkend, „'t is maar een arm jongetje, hoe kun je nou zijn mutsje mooi vinden? De zon maakt zelfs de lelijkste dingen mooi en dat rare joch op dat dak moest liever gaan werken. Dan kon hij tenminste nog wat

geld verdienen om een schoon, nieuw mutsje te kopen. Maar daar is hij natuurlijk te lui voor!"

„Hij ziet er anders niet uit, alsof hij dagelijks op zijn lauweren rust. Kijk eens hoe smal zijn schouderdijes zijn! En vanmiddag zag ik hem nog hout hier de keuken binnensjouwen, een behoorlijk zware bos.”

„Nou ja . . . Maar een jongen van zijn leeftijd hoort niet op deze tijd van de dag te zitten dromen. Ieder ander werkt, kijk maar vóór je op die korenakkers. Waarom gaat hij dáár niet helpen om tenminste wat te verdienen? Ik begrijp niet waarom jij dat vieze kereltje aardig vindt.”

Het vieze kereltje op het dak heeft alles gehoord. Maar zijn mond krult in een trotse spottlach. Alleen rijke dikzakken kunnen zulke onzin praten, omdat ze nergens van weten. Maar die mevrouw leek wel aardig.

Het is trouwens waar wat ze zei: hij is vies, want hij heeft zich zeker in drie dagen niet gewassen. Dat moet dan eerst maar eens gebeuren.

Lenig laat hij zich van het dak in de goot glijden en springt daar vandaan op de schuine heuvelrand. Bij de kok van het hotel haalt hij een paar kleine stukjes zeep, overblijfsels van wat de gasten achterlaten, en dan rent hij de heuvel af.

Daar stroomt kolkend en razend de Swatrivier, die juist voor de heuvel van het hotel met een grote bocht de prachtige Swatvallei indraait. Schuimend spat het water tegen de buitenrand op, dreunend tegen de geweldige betonnen pijlers, die de zware ijzeren brug dragen. Maar aan de binnenbocht is het water rustig.

Op een paar grote rotsblokken liggen kleren. Zafar herkent ze: Sjamoen, Waris en de Khan¹ moeten daar ook bezig zijn zich te poedelen.

„Hallóóó!” roept hij.

„Há die Zafar!” Daar duiken drie natte knapen achter de rotsen vandaan . . .

„Lekker water, jô! Hier . . .” Dikke Zafirullah, die ze „de grote

¹ Khan. Uitspreken: Chan, met de g van chloor.

Khan" noemen, smijt hem handenvol water toe om te voelen.

„Zo, grote Khan!" spot Zafar, zijn kleren uittrekkend, „heb je alweer genoeg bij elkaar gebedeld voor vandaag?"

„Nou!" Zafirullah heeft twee grote pret-ogen. „Ze hebben me zóveel geld gegeven, dat ik een hele stapel chapati ² kan kopen." Hij grinnikt als hij eraan denkt. Bedelen is een soort sport van hem. Hij kan zó'n zielig gezicht zetten en zó droevig zijn hand uitsteken, dat alle toeristen, buitenlanders of landgenoten, erin vliegen en hem medelijdend een geldstuk toestoppen. Niemand snapt waarom nu juist Zafirullah met zijn gezonde ronde toet altijd zoveel geld krijgt, maar ze vinden het allemaal best, want de grote Khan-Khan betekent leider – laat zijn vriendjes altijd meedelen in de buit.

² Chapati = een dun, pannekoekvormig brood.

Even rilt Zafar. Het water is toch wel fris.

„Kom, jongen, opschieten!” Van zijn vrienden krijgt hij de volle laag en dan is hij dóór.

„Ziezo!” hijgt hij spetterend, „kom nou maar op als je durft!”

Het wordt een gestoei van belang. Sjamoen trekt onder water zijn benen onder hem uit, maar Zafar weet nog nèt Waris mee te trekken, terwijl de grote Khan op een steen al spartelend alle aanvallen probeert af te weren.

Als ze het koud krijgen, gaan ze aan de kant in de zon zitten.

„Ik heb zeep,” zegt Zafar. „Wie wil zich ook wassen?”

„Dank je feestelijk!” Zafirullah houdt niet van dat schuimende spul. Hij wast zich nooit met zeep.

Maar de twee anderen vinden het wel lekker. Ze boenen en schrobben zich tot er geen stukje zeep meer over is en heel het water tussen de rotsblokken grijs ziet van het schuim.

„Vooruit, grote Khan,” zegt Sjamoen bibberend, „ga jij vast chapati kopen. Als we ons dan afgespoeld hebben, kunnen we een lekker stukje eten.”

Zafirullah is zo goed niet of hij krabbelt overeind. Hij trekt zijn hemd aan over zijn natte onderbroekje en rent de brug over naar het winkeltje van Yusef. Daar koopt hij acht van die lekkere, verse, ronde pannenkoeken, voor ieder twee.

't Is toch wel leuk, zo makkelijk je vrienden te kunnen trakteren, denkt hij onder het terughollen. Eigenlijk is hij wel een beetje trots op zijn bijnaam, „de grote Khan”.

Voor hem uit lopen weer een paar vreemdelingen, een dikke mevrouw en een nog dikkere meneer. Vlug bergt Zafirullah zijn inkopen onder zijn hemd en gaat hen hijgend achterna.

„Ach . . . eh mevrouw . . . eh . . .” Zijn hand gaat smekend vooruit, zijn ronde zwarte ogen kijken de mensen droevig aan . . .

De meneer graait al in zijn broekzakken en de mevrouw glimlacht vriendelijk.

„Dank u . . . dank u wel!” Nu straalt het olijke gezicht van de grote Khan. Even later ploft hij bij zijn vriendjes neer en geeft hun de chapati, twee voor ieder!

„Heeft mij niets gekost!” pocht hij, in zijn hand de twee geldstukken tonend, die hij zojuist ontvangen heeft.

De jongens vragen niet verder, maar knabbelen genietend aan hun geurige, nog warme pannekoekbrood. Ze kennen Zafirullah's streken wel, maar kunnen hem toch nooit zó nadoen, dat ze evenveel als hij bij elkaar weten te bedelen.

„Kom,” zegt Zafar, als hij het laatste stukje opheeft, „ik ga weer eens thuis kijken. Salamah aleikum!”

„Aleikumah salam,” zeggen zijn vrienden. Niemand vraagt ooit, wat de ander doen gaat. Ze weten van elkaar wel, dat ieder zijn eigen zorgen heeft. En het is maar het beste daar niet precies van op de hoogte te zijn. Dan kun je elkaar niet verraden ook, als er iets naars gebeurt.

Zafar vindt niemand thuis in het kleine lemen hutje waar hij woont. Des te beter. Dan kan hij gauw in slaap vallen om vannacht wat uitgerust te zijn . . .

2. Avontuur in het donker

Het is niet zo moeilijk, het karwei, dat hij zichzelf voor deze nacht heeft opgedragen. De ondergaande maan werpt lange zwarte schaduwen precies over een paar veel te dikke schoven. Als hij maar in het donker blijft, weet Zafar, kan niemand hem zien.

Zijn mooie ronde mutsje met het goudborduurtsel heeft hij thuis gelaten. In plaats daarvan ligt een lange grauwe lap bij wijze van tulband om zijn hoofd gebonden. Daar kan hij straks de afgesneden buit in verbergen.

Beschermd door de duisternis aan de voet van de heuvel waarop het hotel staat, kruipt Zafar in de boom, die aan de korte kant van de akkers staat, precies op de strook hobbelig gras tussen het pas omgeploegde land en het half kaalgesneden korenveld, dat vroeger zijn familie toebehoorde.

Daar gaat hij rustig een poosje zitten kijken.

De maan is nog maar half en geeft een niet al te helder schijnsel.

Dat is juist zoals het moet zijn.

Zafars scherpe ogen zijn al gewend aan het donker. Hij kijkt goed naar alle kanten. Na een poosje weet hij precies welke zwarte schaduwen kunnen bewegen en welke niet. Voordat hij gaat werken, moet deze nachtelijke omgeving hem zó bekend zijn, dat hij niet plotseling voor een onaangename verrassing kan staan, die zijn plannen in de war stuurt.

Onbeweeglijk zittend in zijn boom tuurt hij over de stille velden. Achter hem in het hotel hoort hij nog mensen. Er klinkt ook dreinerig kindergehuil.

Morgen maar eens kijken daar. Misschien kan hij voor kinderopas spelen en zo wat geld verdienen . . .

Kijk, dat slappe struikje beweegt telkens door de wind. Tegelijkertijd ritselt dan ook het droge koren, dat nog niet is afgesneden. Achter de heuvel komt een klein bergstroompje naar beneden huppelen, dwars over de weg naar het pas omgeploegde land.

Daarnet plonsde er een kei in het water. Dat kan dus weer gebeuren.

't Is jammer, denkt Zafar, dat ik zo stiekem aan mijn trekken moet zien te komen. Als iemand hem ziet, is hij erbij en zal hij een behoorlijke afstraffing krijgen.

Maar er is niemand, die de nieuwe landeigenaars straft, omdat ze zijn moeder te weinig hebben betaald. En er is ook niemand, die zich dankbaar toont voor de zorg, dat zijn vader altijd aan dit land besteedde, zodat het nu nog de dikste korenaren opbrengt. Tegenover armen hoef je nu eenmaal niet eerlijk of dankbaar te zijn.

Dat is het, wat schrijnt in Zafars hart.

Daarom gaat hij nu ook rustig stelen, zonder zich angstig of schuldig te voelen.

En daarom zal hij, als ze hem snappen, ook alle stokslagen en scheldwoorden in ontvangst nemen, zonder een spier van zijn gezicht te vertrekken.

Daar gaat hij dan . . . langzaam glijdend langs de boomstam, hur-

kend in de vochtige grasstrook, kruipend over stoppels en zorgend dat hij in de schaduw blijft, tot bij de eerste veel te dikke korenschoof.

Vlug begint hij de aren af te snijden met het scherpe mesje, dat hij heeft gekocht van bij elkaar gebedeld geld . . . 't gaat lekker en hij bergt de inhoud van zijn volle handen vlug in de dichtgenaaide slip van zijn tulband.

Volgende schoof . . .

Altijd zijn zijn oren waakzaam gespitst, maar hij draait zijn hoofd niet om, als hij geruis hoort, dat hij niet kent. Op zijn buik schuift hij langzaam vooruit, wikkelt bijna zonder beweging de tulband van zijn hoofd en duwt met zijn voeten de lap naar de graskant . . . Het geruis is van schuifelende voetstappen . . .

Zafar ligt met zijn neus in de stoppels. Hij voelt zich toch niet erg op zijn gemak. Als de landeigenaar woedend is, kan hij hem best doodslaan of zóveel lawaai maken, dat het hele dorp, plus de mensen uit het hotel, erop af komen.

Maar het geluid komt niet dichterbij. Een tijdlang schuifelen de voetstappen achter hem heen en weer, alsof ze absoluut geen haast hebben.

En als Zafar dan denkt, dat het geruis zich verwijdert, durft hij even met een scheel oog te kijken . . .

Van de heuvel loopt een man naar beneden, die een sigaret rookt, iemand van zijn eigen stam, een Pathaan, zo te zien aan zijn grauwe kleren en het ronde mutsje op zijn hoofd.

Hij slentert op zijn gemak langs de pas omgeploegde akker, kijkt eens rond en verdwijnt dan achter het volgende lage heuveltje. Zafar springt overeind.

Nu is het zaak op te schieten. De man zag er niet naar uit, alsof hij hulp ging halen, maar je kunt nooit weten . . . Misschien heeft hij Zafar niet eens gezien! Toch neemt de jongen geen risico.

Haastig graait hij de tulband naar zich toe, snijdt zo maar links en rechts nog wat aren van de schoven waar hij langs komt en duikt dan achter het nog niet afgesneden graan de graskant in, naar de weg.

Nu vlug naar huis.

Er zit toch nog aardig wat in zijn tulband! Zafar rolt zijn geurige, prikkende buit op tot een dikke bundel en wil het op een lopen zetten . . .

„Ook goeienavond!”

De jongen verstijft.

Aan de kant van de weg zit de man van daarnet, nog steeds met een sigaret, en met een vriendelijke glimlach.

Als Zafar beter durft kijken, vindt hij hem zó wonderlijk, dat hij vergeet weg te rennen.

Het is een vreemdeling, maar gekleed als een man van het land, in een grauwe wijde broek en een lang hemd er overheen, op zijn hoofd de bekende Pathanenmuts, die er uit ziet als twee dikke chapati, die in het midden aan elkaar geplakt zijn.

„Je hebt nog aardig wat bij elkaar weten te garen,” zegt hij, wijzend naar Zafars bundel. De taal, die hij spreekt, is het Pashtu, dat de mensen van het zuiden nauwelijks kennen, maar dat deze vreemdeling spreekt, alsof hij het zijn hele leven gesproken heeft. Een dikke ronde bril staat op zijn neus en daaronder hangt een grote snor, die bijna zijn mond bedekt.

„Ja, hè,” weet Zafar alleen uit te brengen. Hij denkt er niet over deze man uit te leggen, waarom hij dat koren stal. Toch durft hij niet zo maar door te lopen. ’t Is net of de vreemdeling hem met zijn ogen vasthoudt, al lijkt hij helemaal niet boos.

„Je wist je netjes te verbergen,” merkt hij op.

„Ja, hè,” zegt Zafar weer. Die vent moest niet zo zeuren! Hij wil naar huis.

„Maar toch waren er twéé, die je zagen . . .”

„Wàt . . . twéé? Is er dan nog iemand in de buurt?” Zafar kijkt verwonderd en een beetje verschrikt rond, maar ziet niemand.

„Ja, ik was de éne . . . en de Ander . . .” De vinger van de man wijst naar de sterren, „die keek daar vandaan op jou neer.”

Allah is groot, er is niemand groter dan Allah, en Mohammed is Zijn profeet, flitst het door Zafar heen.

Allah is de Alziende, de Alwetende, de Almachtige. Die heeft hem gezien, maar Hij verfoeit de onrechtvaardigheid even erg als hij, Zafar.

Daarom moet hij nu even glimlachen, als hij antwoordt: „Ja, ik weet het. Maar Allah heeft óók gezien hoe ons land door oneerlijke mensen werd opgekocht en dat wij nu nauwelijks genoeg eten krijgen om te leven. Dat was òns land, toen mijn vader stierf . . .”

De man zucht. Hij weet best hoeveel armoede er hier geleden wordt. En hij begrijpt ook wel, dat de jongen op deze manier het te weinig ontvangene voor zijn vaders akker toch binnen wil halen. „Maar het was stelen wat je deed . . .” zegt hij zacht.

„Noemt u dan dat wat die landdieven deden, géén stelen?” valt Zafar heftig uit. „Ze hebben mijn moeder gewoon beróófd, en niemand kwam voor haar op! Nu ik groot genoeg ben om mijn handen uit mijn mouwen te steken, zal ik wel zorgen, dat we krijgen wat ons toekomt. En dat begrijpt de grote Allah misschien béter dan u!”

Dan houdt hij verschrikt zijn mond. Misschien is de man nu wel boos en gaat hij . . .

Maar de vreemdeling legt vriendelijk zijn hand op de arm van de jongen.

„Jouw grote Allah en mijn Vader in de hemel zijn dezelfde machtige heerser over hemel en aarde,” mompelt hij. „Hij zorgt voor ons allemaal als Zijn kinderen en als je Hem kende, die Hij gezonden heeft . . .”

Dan ziet hij, dat Zafar rilt in zijn dunne hemdje. Om zijn ogen liggen donkere kringen van slaap en magerte.

De nachtlucht is fris en de maan is nu helemaal achter de sneeuwbergen verdwenen.

„Ga nu maar eerst naar huis, jongen,” zegt hij hartelijk. „Stelen is geen mooie bezigheid en het liefst had ik gezien, dat je dat zaakje daar . . .” – hij wijst naar de bundel – „terugbracht.”

„Kunt u nèt denken!” lacht Zafar spottend, en zet het op een lopen.

Als hij de brug over is, kijkt hij nog even om . . .

De man staat er nog. Hij wuift met een lange zwarte arm.

Zafar steekt plagend zijn bundel in de hoogte en maakt dan, dat hij thuiskomt.

3. Zafar als kindermisje

De volgende morgen moet moeder Zafar wakker maken om hem zijn eten toe te stoppen. Er is een warme chapati, een paar stukjes geroosterd geitevlees en een hard gekookt ei. Slaapdrongen werkt de jongen alles naar binnen. Het geeft hem een plezierig, warm gevoel in zijn maag en het verlangen nog even verder te doezelen. Hij rekt zich lui uit op het houten bed, waarvan de matras bestaat uit door elkaar gevlochten, strak gespannen touwen, trekt dan zijn knieën op tot onder zijn kin en is zo weer ingeslapen.

Moeder kijkt vertederd naar haar jongen in zijn grauwe kleren en schudt haar hoofd. Ze heeft wel gemerkt, dat hij vannacht weg

was. En ze vermoedt ook wel wat hij gedaan heeft. Maar ze heeft niets gevraagd of gezegd.

Ze is een trotse Pathanenvrouw, die zich sinds haar huwelijk alleen bij bijzondere gelegenheden, en dan nog zwaar gesluierd, op straat vertoonde. Zo hoorde het immers bij de goede mohammedaanse families. Ze had trouwens op straat niets te zoeken. Alles wat ze nodig had, werd thuis bezorgd.

Maar nu haar man gestorven is, moet ze alles zelf beredderen. O, wat heeft ze zich geschaamd, toen ze voor de eerste keer de familie van haar man moest vertellen, dat ze te weinig eten hadden! Haar schoonfamilie was verplicht voor haar en haar kinderen te zorgen. Zij werkte voor haar schoonmoeder en de kleine Zafar moest de ooms helpen op het land of de geiten hoeden op de bergen. Maar wat ze daarvoor kregen, was maar een zielig klein beetje. Zo waren ze het nooit gewend geweest.

Daarom was Zafar al vroeg begonnen naar bijverdiensten te zoeken. Maar dat viel niet mee. Er waren zoveel arme gezinnen in Madyan. Zafar zocht, probeerde, bedelde zelfs . . .

Ten slotte was hij naar het hotel op de heuvel gegaan, vlak bij de akker, die vroeger van hen was en die hij eigenlijk nooit meer van dichtbij had willen zien . . .

Toen was hij met wat geld komen aandragen, dat hij in het hotel verdiend had. En met een beetje graan van hun eigen akker . . . Eerst had ze hem boos teruggestuurd. Ze wilde met de nieuwe eigenaars niks meer te maken hebben. Als ze Zafar snaptten, zou ze door de grond gaan van schaamte . . .

Maar Zafar had gelachen en trots gezegd: 'Ik neem wat ons toekomt. Als ze denken alleen maar met de weduwe van Mohammed Asraf te doen te hebben, zijn ze er vierkant naast!'

Daar ligt haar kleine, dappere jongen. Twaalf jaar nog maar, en nu voelt hij zich al het hoofd van het gezin! Hij wil voor haar en de twee kleintjes zorgen, heeft hij gezegd. Daarom is hij ook van school afgegaan.

Jammer, want hij kon zo goed leren . . .

„ . . . Zafar heeft een scherp mes,” klinkt plotseling buiten een stem. Even later staan Sjamoen en dikke Zafirullah in de deuropening,

de laatste met een reusachtige watermeloen onder de arm.

„Kijk die lulak,” wijst Sjamoen. „Hij slaapt nog.”

„Hihi,” giechelt Zafirullah. „Zullen we die eens zachtjes uit zijn droom helpen?” Hij kijkt vragend naar Zafars moeder.

Die knikt.

Zafirullah raapt een strootje van de vloer en begint er Zafar mee onder de neus te kietelen . . .

„Tsjiiiiii!” proest hun slapende vriend, zonder zijn ogen open te doen.

Maar het strootje kietelt door en Zafar trekt allerlei rare gezichten, zodat de jongens gieren van de lach.

„Tsjii!” niest Zafar nog eens en opent verbaasd zijn ogen. „Sta daar niet zo gek te grinniken!” zegt hij grommerig tegen zijn twee vrienden. „O, ben jij daar, grote Khan? Doet hij weer raar, Sjamoen?”

„Née,” schatert deze, „jij trok zulke malle gezichten, omdat Khan je met een strootje kietelde . . .”

„Flauwe kerels!” moppert Zafar, die de grap helemaal niet kan waarderen. „Laat me toch . . .”

Maar dan valt zijn oog op de watermeloen.

Zafirullah is blij, dat hij weer wat te bieden heeft en zegt gul:

„Kijk eens, lulak, daarvoor hebben we je wakker gemaakt. Maar dan moeten we je mes lenen.”

Nu schiet Zafar overeind en haalt zijn scherpe mesje te voorschijn. De grote Khan moet snijden. Hij deelt de meloen in drieën, maar geeft Zafar het allergrootste stuk, omdat ze in diens huis zijn.

„Alstublieft moeder,” zegt Zafar. „Ik hoef maar een heel klein reepje. Geeft u de rest maar aan Leila en Rashid en neemt u zelf ook wat.” Dan staat hij op en sjort zijn kleren recht. „Laten we naar het hotel gaan,” stelt hij voor, grabbelend naar zijn met goud geborduurd mutsje onder het bed. „Er zijn weer kinderen, misschien kan een van ons voor oppas spelen . . .”

„. . . of in de keuken Abbasi helpen,” vult Zafirullah aan.

„Hoor hem!” spot Sjamoen. „Hij wil alweer lekker eten.”

„Dat is tenminste beter werk dan op kinderen passen,” ketst de grote Khan terug. „Oef, wat een baan!”

„Jij hebt geen geduld,” legt Zafar uit. „Als die kleintjes gaan jengelen, pak je ze op en vertelt ze een hoop onzin, zo maar, net of je een versje zingt. Dat helpt altijd.”

„En als je er twee hebt, die tegelijk gaan zaniken en allebei wat anders willen?”

„Dan doe je dat allebei. Of je gaat elkaar met gras gooien, dat vinden ze altijd wel leuk.”

Al pratend bereiken de jongens de heuvel. Van verre horen ze al het geschreeuw van een kind.

„Fijn, Zafar,” plaagt Zafirullah. „Er is daar voor jou werk aan de winkel.”

„Als jij nou weer wat aan de bedelsport doet en Sjamoen gaat in de keuken kijken, dan hoeven we vast vanavond niet met een lege maag naar bed,” commandeert Zafar. Hij moet alleen zijn, weet hij, om de baan van kinderoppas toegeschoven te krijgen.

Daar gaat de deur van een hotelkamer open en een moeder komt naar buiten met een spartelend en krijsend kind in haar armen, dat ze bijna vallen laat . . .

Zafar vliegt erop af en doet net of hij het kind wil opvangen.

„Neemt u mij niet kwalijk,” zegt hij onderdanig beleefd, „ik dacht dat het viel.”

Het kind is van schrik stil en bekijkt de jongen met grote donkere ogen.

„Dàg,” zegt Zafar, en strijkt langs het kinnetje. Dan plukt hij een rode roos af en houdt die het kind voor.

Het kind is nog steeds stil, het kijkt, grijpt . . .

„Hier,” zegt de moeder nog hijgend, „wil jij even op hem passen?”

Zafar knikt stralend en gaat met het dikke manneke in het gras zitten, bloemen uit elkaar trekken, onzin praten en gras gooien. Het kereltje amuseert zich best.

Even later komt er nog een klein meisje bij staan, dat ook mee wil gooien. Zafar plukt meer rozen, laat zich zijn mutsje afrukken en weggooien, rent het achterna, zet het weer op, laat het weer afpakken . . .

Op het terras zitten de vader en de moeder tevreden toe te kijken.

„Wat een rust!” zucht de een.

„We moeten die jongen maar aan zien te houden, zolang we hier zitten,” zegt de ander. „Ik zal hem wel wat geld geven.”

Dan verschijnt er een armeljk gekleed jongetje naast hen. Hij heeft een ronde toet, maar zijn ogen staan zó verdrietig, dat de vader al in zijn zak grabbelt, nog voor de jongen een smekende bedelhand heeft uitgestoken: „Ach, mevrouw . . . meneer . . .”

Inwendig giechelt Zafirullah, als hij ziet hoe zijn vriend zich uitslooft bij de kinderen. Hij krijgt een geldstuk van twee anna's alleen al door een armoedig gezicht te zetten. Maar hij buigt diep, als hij zijn dankwoorden stamelt, zodat de goede gevers de olijke twinkeling in zijn pret-ogen niet zien. Hij loopt nu naar de bijgebouwen, waar Sjamoen hout staat te hakken voor de keuken. Als de kok Abbasi hem ziet, zegt hij: „Jij wilt zeker ook wat verdienen, hè. Kom dan maar hier.”

Eigenlijk gaat Zafirullah liever bedelen, maar hij durft nu geen

nee te zeggen. Het houthok moet hij uitbezemen, grote dikke stronken klein hakken en dan al het gehakte hout van Sjamoen en hemzelf netjes opstapelen.

Als Abbasi hem bezem en bijl in de handen duwt en weer weg holt, slaakt de dikkerd een tragische zucht.

Nu is het Sjamoen's beurt om te giechelen. Hij heeft het hem opgedragen werk bijna klaar.

„Kom, grote Khan,” zegt hij gemoedelijk, „laat je niet kennen door die paar stronkjes! Ik heb een lekkere pot eten zien staan, over van morgen zei de kok . . .”

Ondertussen speelt Zafar ijverig voor kindermeisje. Maar al gauw wordt het kleine jongetje moe van zijn wilde spelletjes. Dan gaat Zafar een beetje door de grote hoteltuinen wandelen, het ventje op zijn heup en het meisje aan zijn hand. En na een poosje levert hij een rustig slapend jongetje bij zijn moeder af.

Die is blij met deze onverwachte hulp voor haar drukke kinderen. Ze geeft hem vier anna's en vraagt: „Wil je morgenochtend terugkomen?”

„Ja,” knikt Zafar. Vier anna's is een aardige bijverdienste voor zo weinig werk! Maar als hij bedankt en weg wil lopen, begint het meisje te schreeuwen: „Hier blijven, niet weggaan!”

„Ssssst!” wil moeder haastig sussen. „Anders wordt broertje wakker.”

Maar het kind krijgt door en Zafar gaat weer met haar wandelen. Hij loopt langs de bijgebouwen, waar hij zijn vrienden druk aan het werk ziet. De druppeltjes zweet staan op hun voorhoofd en vooral Zafirullah trekt een gezicht, alsof hij lood moet sjouwen. „Laat mij nou lekker voor kindermeisje spelen,” plaagt Zafar, „jullie doen het zware werk wel, hè.”

„Maar wij krijgen lekker eten,” zegt Sjamoen, die zijn laatste stuk hout onder de bijl legt.

Maar de dikke Khan is nog lang niet klaar en hij kijkt zó treurig, dat Zafar zegt: „Kom, geef je bijl maar hier en ga jij maar stapelen. Je bent ook niet iedereen, hè, ouwe bedelkoning.”

Het meisje Zoebie staat even te kijken, maar wil dan ook helpen. Ze dribbelt heen en weer met stukjes hout, die ze aan Zafirullah geeft.

Samen gaat het werk vlug en als de kok even later komt kijken, zitten de drie jongens lui met hun rug tegen een enorme houtstapel. Het meisje speelt met handenvol kleine rode en blauwe bloempjes, die ze allemaal samen tussen het gras vandaan geplukt hebben.

„Ik heb wat lekkers voor jullie,” zegt hij zachtjes, „maar daar moet dat kind eigenlijk niet bij zijn . . .”

„Dat komt wel goed.” Zafar springt al overeind. „Ga je mee, Zoebie, de bloemen aan je moeder laten zien?”

Hij stopt de twee zakjes van Zoebies jurkje vol bloemen en geeft haar de rest in de handjes.

Abbasi loopt alweer naar de keuken en Zafar haast zich het kind terug te brengen.

Zoebie holt juichend naar haar ouders toe: „Mooie bloemen, mammié, kijk, veel mooie bloemen . . .”

„Ssssst!” doet haar moeder weer, naar binnen wijzend.

Zoebie legt stralend haar buit op tafel en gaat er weer zoet mee spelen.

Zafar weet niet goed wat hij nu doen moet. De ouders kijken hem vriendelijk aan en dan waagt hij te vragen: „Mag ik . . . eh . . . gaan eten?”

„Ja hoor, jongen,” zegt de meneer. „Maar je komt morgen terug, hè? Of . . . eh, kun je vanmiddag ook?”

Ja, best, Zafar wil wel. Even praten de ouders in een andere taal met elkaar. De jongen blijft beleefd wachten. Maar binnen in hem zingt alweer het spotduiveltje tegenover de rijke mensen: ze denken zeker, dat ik de Engelse taal niet versta! En dat was juist mijn lievelingsvak op school!

Ze hebben het erover, dat hij zo leuk met de kinderen speelt. Maar dat hij er een beetje vies uit ziet . . . Zafar vertrekt geen spier. Hij verstaat niet alle woorden, maar toch wel zoveel dat hij hoort: . . . hem schone kleren geven . . . en meenemen naar de stad, zo gemakkelijk, een hulpje voor de kinderen . . . hij lijkt wel pienter en zorgzaam ook. Zo'n jongen hoef je niet al te veel te betalen . . . hij kan bij de bedienden in de bijgebouwen slapen . . .

Nog staat Zafar beleefd te wachten, maar hij probeert zijn opwin-

ding te verbergen. Mee naar de grote stad . . . dàt trekt hem!

Meneer moet tweemaal zeggen, dat hij gaan kan.

Dan brengt hij netjes de salam-groet, met zijn rechterhand tegen de voorkant van zijn mutsje en loopt dan langzaam naar de keuken van Abbasi.

Hij heeft ineens zoveel te denken . . .

„Schiet toch òp, jongen!” roepen zijn vrienden, als ze hem zien aan komen. „Wij zijn al bijna klaar!”

Diep in gedachten eet hij het grote bord leeg, dat voor hem klaarstaat, met een heerlijke verse chapati erbij. Het is kip, een bonensausje en gebakken eieren. Sjamoen en Zafirullah zitten hun lippen nog af te likken, maar Zafar proeft er de helft niet van.

„Kijk eens hoe moe hij is!” spot de grote Khan. „Hij kan er zelfs niet lekker van eten!”

„Wat hèb je toch?” vraagt Sjamoen nieuwsgierig. „Je kijkt, alsof je sterretjes uit de lucht ziet vallen.”

„Ik mag morgen en overmorgen terugkomen voor acht anna's per dag.” zegt Zafar, die vindt dat hij toch iets moet vertellen. Maar dat andere houdt hij voor zich.

4. Twee nieuwe vrienden

Prompt na het middagslaapje, tegen een uur of vier, staat Zafar alweer voor het hotel. Al van verre heeft hij de kleine Rafi horen gillen . . . Wacht, zal hij Abbasi's slangenbezweerdersfluit te leen vragen? Hij weet, dat de hotelkok er een heeft, zo maar voor de grap. Dan heeft hij meteen wat om de kinderen mee te vermaken. Met een vaart rent hij de keuken binnen. Daar staan de kok en de chef-kelner, Amir Rahman een sigaretje te roken en te praten. „Ha die Zafar!” zeggen ze. „Ga je weer kindertjes zoet houden?”

„Ja . . . , voor acht anna's per dag. Maar ik wou graag uw fluit lenen, Abbasi.”

„Oef, zijn er slangen in de buurt?” doet de kok verschrikt.

„Nee . . . ,” nu lacht Zafar even verlegen, „ik wou alleen wat spelen voor de kinderen.”

„O, maar dan kun je beter mijn fluit nemen,” zegt Amir Rahman vriendelijk. „Stel je voor, dat de slangen op jouw gespeel uit hun holen komen, dan zijn we nog niet jarig!”

„Maar ik bezweer ze er toch mee? Ze worden toch onderworpen door de muziek die ik maak?”

„Dat moet je nog maar afwachten. Nee, 't is beter, dat je een gewone fluit neemt. Wacht maar even . . . ”

De hoofdkelner loopt weg en komt even later terug met een kleine, slanke bamboefluit, die Zafar ook wel weet te bespelen.

„Dank u wel,” zegt hij blij, en holt naar kamer drie.

Daar zit mevrouw met haar twee kinderen al op hem te wachten. Rafi krijgt nog steeds en Zoebie loopt al heen en weer om te kijken waar hun vriendje toch blijft.

„Fijn dat je er weer bent, Zafar,” zegt mevrouw dankbaar. „De kinderen hebben al naar je uitgekeken.”

De jongen groet beleefd en Rafi is meteen stil als hij hem ziet. Hij neemt de kinderen mee naar het gras en gaat dan voor hen zitten spelen . . . heel hoge, zachte tonen blaast hij eerst uit de bamboefluit.

„Mooi!” fluistert Zoebie. En het kleine, dikke jongetje zit met grote ogen en uitgestoken handjes te luisteren, een hele poos.

Zafar vertelt er verhaaltjes bij. Van een kleine muis, die wegloupt . . . ti-lililili . . . steeds hoger en vlùgger . . . en die kruimpjes chatpati steelt . . . tuuuu . . . langzaam . . . luuu . . . langzaam . . . luu . . . voorzichtig . . .

Hij heeft er zelf plezier in. En de kinderen luisteren maar.

Als hij een eindje door de tuin loopt, komen de kinderen achter hem aan.

Hij verstopt zich, blaast op zijn fluitje . . . daar komt dikke Rafi, waggelend op zijn beentjes, schaterend naar hem toe.

Ondertussen worden de gasten in het hotel wakker. De een na de ander komt op het terrasje zitten. Sommigen kijken in een krant, anderen wrijven zich nog geuwend de ogen uit en hebben een poosje nodig om bij te komen van hun middagslaapje.

Uit kamer nummer twee komt een grote, brede Amerikaan in een donkere badjas. Hij rekt zich uit, kijkt om zich heen, gaapt eens en tuurt dan de weg af. Hij verwacht zeker iemand . . .

Over de brug komt een landarbeider, een lang, grauwe hemd aan en een wijde, grauwe broek, en op zijn hoofd de platte Pathanenmuts. Hij gaat niet links naar de korenakkérs, waar alweer gewerkt wordt, maar hij klimt hoger, naar het hotel.

Het gezicht van de Amerikaan grijnst breed . . . hij heeft hem al herkend, die wonderlijke figuur met zijn grote ronde bril en zijn lange hangsnor. Daar komt hij het terras op.

„Dag Gustaf!” zegt hij hartelijk, de hand van de man grijpend en hem op de schouder slaand. „Hoe gaat het?”

„Dank je Fred. Geniet je hier van je vakantie?”

„Nou en hóe! Kijk eens wat een schitterende omgeving. Die bergtoppen, die korenvelden en die kolkende rivier! Is het niet prachtig? Dit hotel staat werkelijk op een ideale plek. Ga zitten, kerel . . .”

Hij schuift een stoel bij en zoekt naar sigaretten in de zak van zijn badjas.

„Ja, je hebt hier een fantastisch uitzicht. En dan deze goed verzorgde tuin . . . maar kijk nou die kinderen daarin ravotten . . . mag dat zo maar? Ze maken alle rozen stuk!”

„Och, er zijn er zoveel, en ze ravotten nogal voorzichtig zo te zien. Dat jongetje daar speelt voor kinderoppas bij twee verschrikkelijk lastige lui van hiernaast. Maar hij schijnt het wel te kunnen . . .”

„Ja, hij heeft een fluit bij zich . . . aardig kereltje zo te zien, maar wacht eens . . .” Gustaf schuift zijn bril verder op zijn neus en gaat rechter in zijn stoel zitten. „Verdraaid, als ik . . .” Hij kijkt nog eens goed, gaat staan . . .

„Wat is er, ken je dat jochie?”

„Ik weet het niet precies, in het donker heb ik eens met een ventje staan praten, dat er ongeveer net zo uitzag.”

„Jij ook met je rare avonturen!” lacht de Amerikaan breed. „Heb je er nog niet genoeg van in armoede te leven om een volk te leren kennen? Je ziet er tenminste niet naar uit, alsof je je dagelijks aan de vleespotten van dit land te goed doet.”

Gustaf kijkt hem glimlachend aan. „Vind je dan dat dat jongetje er zo florissant uit ziet? En ben je hier al veel weldoorvoede mensen tegengekomen?”

„Nee, maar daarom zijn wij juist hier. Wij werken allebei aan de opbouw van dit land, maar ik doe het liever op een gemakkelijke manier.”

„Ja, ik heb de muis!” juicht Zoebie ineens, en ze stort zich schaterend in een struikje, waarachter Zafar verborgen zit. En Rafi komt er ook aangeschommeld. De beide kinderen volgen hem als hondjes. Waar hij ook gaat en wat hij ook doet, ze vinden alles leuk. En op het terras zitten een tevreden vader en moeder te genieten van hun rust.

Gustaf is weer gaan zitten, nog steeds aandachtig naar de kinderen kijkend. Hij weet bijna zeker, dat dit dezelfde jongen is als van die nacht, maar toch . . . dat mutsje had hij toen in ieder geval niet op. Maar 't is wel hetzelfde magere muizesnuitje met die felle, donkere ogen.

„Daar komt de thee,” onderbreekt Fred zijn gedachten. „Ik heb maar wat extra sandwiches besteld. Zo'n ondervoede zendeling als jij moest eigenlijk iemand hebben om op hem te passen. Heeft je vrouw je zo al eens gezien?”

„Die loopt zelf dikwijls genoeg in de dracht van het land,” zegt Gustaf glimlachend. „Maar als ze als dokter de patiënten moet onderzoeken, zijn al die sluiers wel eens te lastig.”

„Ik begrijp jullie niet, hoor!” zucht de Amerikaan. „Hebben ze me daar allebei een universitaire opleiding, en dan gaat de een als bedelaar-predikant het land door en de ander is dag en nacht in touw in een dorpje in het primitiefste ziekenhuisje dat je je denken kunt, ver bij haar man vandaan. En schieten jullie daar nou wat mee op?”

De beide mannen beginnen een ernstig gesprek. Ze hebben het er zó druk mee, dat ze niet eens merken, dat het al donker wordt en de lichten van het hotel aangaan.

Dan klinkt er een zware gong. De vader en moeder op het terras hebben heerlijk zitten doezelen, of misschien een beetje geluisterd naar het gesprek van de twee mannen naast hen.

Maar dan zegt mevrouw: „Ik zal nu de kinderen toch maar binnenhalen, vind je niet?”

„Ja,” knikt haar man. „’t Was anders wel heerlijk rustig, niet?”

Hij staat op en roept heel hard: „Záfar!!”

„Ja meneer!” klinkt een heldere stem.

Even later komt Zafar met de twee kinderen aanzetten.

Rafi hangt slaperig op zijn heup, maar Zoebie loopt nog steeds de fluit te proberen, waar ze maar dan ook geen aasje geluid uit krijgt.

„Nu ben je zeker wel moe, hè,” vraagt mevrouw vriendelijk aan Zafar.

„Nee hoor,” zegt die flink, terwijl hij Rafi overgeeft. „We hebben fijn gespeeld.”

Plotseling kijkt hij naar het andere tafeltje, voor kamer twee. Hij hoort de stemmen, ziet de twee mannen . . . Even schrikt hij. Dat is . . .

Op hetzelfde moment kijkt Gustaf op. Ze kijken elkaar recht in de ogen.

„Halló!” zegt de man met de hangsnor. Hij staat op en steekt hartelijk zijn hand uit.

Zafar, die net nog vier anna’s gekregen heeft, loopt verlegen naar hem toe.

„We kennen elkaars naam niet eens. Ik ben Gustaf, en jij . . .”

„Zafar . . .”

„Zafar, de grote kindervriend van het hotel. Fred, mag ik je voorstellen . . .”

Nu rijst ook de reusachtige Amerikaan uit zijn stoel en vermorzelt Zafars hand bijna in de zijne.

„Zo, jongen, . . . ja, ik ken dat mooie taaltje van jou niet, zoals mijn vriend, maar misschien versta je ook wel een beetje Engels.”

Naast hen kijken de mevrouw en de meneer een beetje verbaasd naar hun kinderoppasje, dat zulke deftige vrienden blijkt te bezitten. Dan gaan ze samen met de kinderen naar de eetzaal.

Zafar zit nu verlegen tussen de twee mannen. Ze hebben een stoel bijgeschoven en vragen hem van alles en nog wat.

Maar het is knap lastig, zo maar ineens alles in het Engels te moeten zeggen. Gustaf helpt een beetje en langzamerhand valt zijn verle-

genheid weg. Ze praten gezellig over koetjes en kalfjes, maar dan zegt de Amerikaan: „Zeg jongetje, moet jij niet naar huis? 't Is al helemaal donker.”

„Daar is hij niet bang voor!” lacht Gustaf.

„Maar er brandt nergens licht in het dorp. En zit je moeder niet op je te wachten met eten?”

„Wij zorgen ieder voor ons eigen eten.” De man weet blijkbaar niets van zijn nachtelijke tocht. Fideel van Gustaf, dat hij daar niet over gepraat heeft.

„Deze kinderen leiden niet zo'n geregeld gezinsleven als die bij jullie in Amerika,” zegt Gustaf. „Weet je dat hij met z'n twaalf jaren al kostwinner is voor de hele familie?”

Zafar kleurt. Dat had hij nou niet moeten zeggen. Daar heeft deze rijke reus toch niks mee te maken?

Maar de rijke reus staat op en zegt: „Nou, als er dan toch niemand op jullie zit te wachten, doe me dan een plezier en blijf bij mij eten. Ik zal een echt Pathanenprakje bestellen, dan kan ik meteen zien of zo iets mij ook smaakt. Akkoord?”

„Mij best,” lacht Gustaf, en ook Zafar knikt. Wat een aardige mannen zijn dit. En . . . zijn maag rammelt!

Op aanwijzingen van Fred en na een verbaasde blik van Amir Rahman, de chef-kelner, wordt hun tafel op het terras gedekt en komter na een grote kom soep een schaal heerlijke „Pathan-kebab”, geroosterd en gemalen vlees met veel kruiden te voorschijn, een dik bonensausje met kip en de onafscheidelijke stapel chapati.

„Nou, nou!” De Amerikaan trekt een bedenkelijk gezicht, als hij zich al die vreemdheden ziet voorgeschoteld.

„Je hebt het zelf besteld, hoor!” plaagt Gustaf. „En nou moet je maar eten, zoals de Pathanen dat doen. Weg met dat mes en die vork, weg met die lepel. Een Pathaan eet met zijn handen, wat jij, Zafar?”

„Als jij me dan maar zegt hoe ik de soep met mijn handen moet eten!” smaalt Fred, zijn uitgespreide vingertoppen boven de soepkom houdend.

„Mag ik even beginnen?” In Gustafs ogen glinsteren pretlichtjes, maar een ogenblik sluit hij ernstig de ogen, vouwt zijn handen en

zegt: „Voor alles wat God ons weer schonk vandaag, dank Hem.” Zafar kijkt verrast. Hetzelfde gebed had hij, een hele poos geleden, hun eigen imam¹ eens horen uitspreken voor een feestmaaltijd bij een van zijn ooms.

Dan drinkt Gustaf langzaam en genietend de soep op.

Ook Fred knikt waardierend.

„Als dit echte Pathanensoep is,” zegt hij, „mogen ze me dat meer geven. Het smaakt prima.”

Zafar heeft beide handen nodig voor de soepkom. Hij geniet dubbel: van het lekkere eten en van de eer, die hem hier wordt aangedaan. Als zijn vriendjes hem zo eens zagen zitten! Hij zal in ieder geval Zafirullah verbieden bij deze Amerikaan te bedelen. Nu komen de andere heerlijkheden aan de beurt. Fred zit alweer met zijn mes en vork in de handen, maar Gustaf zegt: „Kijk nou eens naar ons. Jullie zijn altijd zo verregaand onpraktisch met al jullie benodigdheden. Een Pathaan gaat nooit aan tafel zonder zijn handen gewassen te hebben. Daarom vind je ook in de primitiefste restaurantjes wel een kom water en een handdoek.”

„Jij, Zafar . . .”

Maar Zafar heeft zijn handen al afgespoeld, heel vlug, toen het eten gebracht werd en niemand naar hem keek.

„Dan neem je een chapati, trekt er een stuk af . . .” Gustaf doet het heel handig en legt het overgebleven stuk op het lege bordje naast hem. „ . . . dat stuk dient nu als lepel. Daarmee neem je wat je hebben wilt: kebab of kip en groente, en steekt dat met chapati en al in je mond . . . zo.”

Beladen met een stukje kip en een stukje kebab verdwijnt de „lepel” netjes onder Gustafs snor.

Fred heeft belangstellend toegekeken. „Nou ik,” zegt hij en trekt een chapati in tweeën.

„Da’s te groot. Dan daar de helft maar van . . . gek, om met je vingers in je eten te graaien . . . zó, een beetje groente en een stukje kip . . . hó, dat spul is nog glad ook.” Hij morst bijna, maar heeft gauw een servetje bij de hand.

Zafar giechelt. Hij is blij dat hij doen kan, zoals ze thuis gewend

¹ Imam = een mohammedaanse priester.

zijn. Keurig netjes wipt hij de verrukkelijke brokjes eten met zijn chapati naar binnen. Het smaakt hen zó goed, dat er geen kruimpje overblijft.

Zelfs Fred heeft er plezier in. Als er nog een fruitpuddinkje na komt, vraagt hij beleefd toestemming, dat toch maar met zijn lepel te mogen eten, maar Gustaf en Zafar doen het weer met hun vingers. En als ze klaar zijn, gaan ze weer meteen hun handen wassen. Dat is ook Pathanengewoonte.

Dan valt Freds oog op de fluit, die naast Zafars stoel staat.

„Is die van jou, jongen?” vraagt hij.

„Nee, van Amir Rahman. Ik moet hem nog terugbrengen.”

„Ik zou graag zo'n slangenbezweerdersfluit meenemen als souvenir naar Amerika. Zouden die moeilijk te krijgen zijn, denk je?”

„Ja, die zijn niet zo heel gemakkelijk te maken. De kok Abbasi heeft er een.”

„Ja, werkelijk? Zou hij die niet willen verkopen?”

„Dat denk ik niet. Maar kijk, daar komt Amir Rahman aan. Zal ik het hem eens vragen?”

Amir Rahman stapelt de borden en zegt met een grijns: „Nou, die vorken en messen hoeven niet te worden afgewassen. Zullen de jongens in de keuken gauw klaar zijn!” Maar op Zafars vraag geeft hij niet onmiddellijk antwoord. Een slangenbezweerdersfluit . . . „Ik zal het de kok vragen,” belooft hij, als hij het volle dienblad op pakt en wegloopt.

Gustaf lacht, als hij hoort wat Fred wil. „Ga je dan op de markt zitten met een half verdoofde cobra uit de dierentuin?” plaagt hij. „Dan zul je wel belangstelling hebben.”

Daar komen de beide mannen alweer terug. Abbasi . . . met zijn fluit, een mooi bewerkte, in het midden bolle, echte slangenbezweerdersfluit.

Freds ogen glinsteren. „Wat een prachtstuk,” zegt hij bewonderend. „Mag ik hem eens vasthouden?”

Gustaf praat een heleboel in het Pashtu met de kok. Hij wil precies weten waar het ding vandaan komt, hoe het gemaakt is en hoe het gebruikt moet worden. Dan bekijken ze met z'n allen de prachtige fluit. Zafar blaast even: hij geeft hoge, klagerig trillende tonen.

„'t Is anders gevaarlijk werk, het slangen bezweren,” zegt Amir Rahman. „Weet u, dat sommige slangen zich alleen laten bezweren door mensen die volkomen rein zijn?”

„Wat zeg je nou?” vraagt Fred verwonderd. „Volkomen reine mensen, wat bedoel je daarmee?”

„Mensen die nog nooit iets onreins of oneerlijks in hun leven gedacht of gedaan hebben. De slangen lezen in hun ogen wat er in hun ziel omgaat. Is een jong mens smetteloos, dan moet zelfs de gevaarlijkste slang zich absoluut aan hem onderwerpen. Kent u niet dat mooie verhaal . . .”

„Nee,” zeggen de twee mannen ademloos. Zo iets wonderlijks hebben ze nog nooit gehoord. En ook Zafar wil wel graag luisteren, al voelt hij zich allesbehalve smetteloos, vooral als hij naar Gustaf kijkt.

Abbasi zet de fluit aan zijn lippen en begint heel zachtjes te spelen. En dan komt . . .

5. Het verhaal van Amir Rahman

Het gebeurde heel lang geleden, in Lahore, aan het hof van de machtige mogul keizer Jehangir. Het land was toen rijk en de keizer stond bekend om zijn rechtvaardigheid. Hij was een goed vorst en hield van alles wat mooi was. Ieder die hem iets moois liet zien, prachtige muziek kon maken of iets nieuws en kunstigs wist te vertonen, kon rekenen op een goede beloning en een gastvrij onthaal in het schitterende paleis van de keizer.

Eens kwam er een arme oude man met een grote mand en een slangenbezweerdersfluit. Hij vertelde dat hij de gevaarlijkste slang van het rijk, de grote witte cobra, had weten te bezweren en prachtig had leren dansen. Dat wilde hij de keizer vertonen.

Toen de grootvizier dit aan de keizer meedeelde, zei deze: „Als iemand wat groots heeft bereikt, wil ik dat graag zien.” Zo werd de arme oude man in de grote troonzaal van het paleis ontboden.

„Als je voorstelling goed is en je toont je werkelijk meester over deze slang, zal ik je flink belonen en je opdragen alle gevaarlijke slangen in mijn rijk te verzamelen, zodat mijn volk daarom niet meer in angst zal moeten leven.”

„Niemand, o machtige keizer,” sprak de man, diep buigend, „hoeft ooit voor iets of iemand bang te zijn, wanneer hij zijn geweten rein heeft weten te houden. Wanneer zijn hart zuiver is, heeft de grote Allah hem als natuurlijke bescherming de ondoordringbare groen gazen sluier van de onschuld omgehangen, waar alle kwaad op afstuit.”

Toen vroeg hij nederig verlof zijn matje te mogen spreiden en zijn mand te halen.

Om hem heen zaten de deftigste mensen van het land: de koningin, de prinsen en prinsessen en alle andere leden van de koninklijke familie, generaals en hovelingen in prachtige, kleurrijke gewaden, die flonkerden van het goud en de juwelen.

Zelf droeg hij een eenvoudig linnen hemd, groezelig als zijn lange grauwe haren en baard, en zijn tapijtje was nog vuiler dan de vuilste vloermat uit de onderste paleiskeuken.

Maar de deftige mensen zaten stijf van schrik en bewondering, toen ze, op de eerste schrille tonen van zijn fluit, de platte, zilverachtig glinsterende kop van de gevaarlijke slang zagen te voorschijn komen. Eén beet van dit monster was onmiddellijk dodelijk, wisten ze. Maar de man speelde rustig door, zacht meewiegelend op de maat van het langzame, eentonige melodietje. De slang rekte loom het lange lichaam naar boven, boog, wiegde met de kop, kwam nog verder uit de mand . . .

Iedereen zat doodstil. Zelfs keizer Jehangir bewoog zich niet en keek geboeid naar het monster, dat zich op de tonen van de fluit helemaal uitroide, de kop hoog ophief, de lange gespleten tong naar buiten flapte en deed sidderen. Menig toeschouwer liep een rilling over de rug.”

Zafar schuift onwillekeurig dichterbij Gustaf toe.

„Toen neeg hij elegant naar de grond, waardoor de mand langzaam schuin zakte en het hele lange slangeliif, glubberig en glanzend zilvergeschubd, alsof het vochtig was, te voorschijn kwam.

Daar begon de man een nieuw melodietje: langzaam vlug . . . langzaam vlug, en de slang volgde het ritme met de sierlijkste buigingen van kop en lichaam. De kleine, roodachtige oogjes flikkerden fel en telkens kwam het tongetje even naar buiten trillen.

Ademloos volgden de keizer en de overige toeschouwers de bewegingen van man en monster. Tot vlak bij de dansende vingers wiegelde de platte, even omgebogen kop. En het lichaam volgde in gladde, glijdende bochten. De man deinde mee, maar zijn ogen keken onafgebroken strak in die van het monster. Dat boog de kop over de fluit . . . alleen een hoge toon trilde door de zaal . . . niemand verroerde een vin. Toen boog de slang zich majestueus naar achteren en daarna zonk hij neer aan de voeten van de slangenbezweerder, als teken van algehele onderwerping.

De keizer slaakte een zucht en ook de toeschouwers herademden. Nu volgde weer het beginmelodietje, waarop de slang zich loom terugwerkte in de mand.

„Dit was een gewaagd stuk werk, oude man,” zei de keizer. „Maar de slang heeft zelf getoond dat jij heer en meester over hem bent.”

„Allah heeft ons zelf dat meesterschap gegeven, machtige heerser

der mogols,” antwoordde de grijsaard, terwijl hij diep boog. „Maar door de onreinheid van zijn gedachten heeft de mens dat meesterschap verspeeld. Maar de slangen zien nog wie zuiver is van hart en aan hem onderwerpen ze zich onvoorwaardelijk.”

„Dan ben je zelf zeker een heilige,” zei de keizer. „Want ik heb nog niemand gezien als jij, die deze cobra kan temmen. Deze man,” riep hij toen uit, „stel ik aan als mijn opperste raadsman! Hij is de grootste in mijn rijk en ik gebied een ieder hem met de grootste mogelijke eerbied te behandelen!”

Onmiddellijk bogen alle mensen diep voor hem, behalve één, Ahmed Shah, een pleegzoon van de keizer. Hij kon het niet uitstaan, deze jonge prins, dat zo'n oud, vies mannetje zó gehuldigd werd. „Wat hij gedaan heeft, kan ik ook!” riep hij zó luid door de troonzaal, dat iedereen naar hem keek.

Zijn vader, keizer Jehangir keek ook, maar verschrikt. Omdat hij maar een pleegzoon was, had hij geen recht op de troon. Maar de keizer hield veel van hem en dacht: Wie weet, als hij zich zo dapper toont, dat hij deze slang aandurft, dan zal het volk hem misschien wel willen hebben.

Daar kwam de trotse knappe jongeman, met een bediende, die stiekem een bedwelmend pilletje in de mand frommelde. Een andere bediende bracht een prachtig dik tapijt en een derde verplaatste de mand daarop.

Zonder iets te zeggen, rukte Ahmed Shah de fluit uit de handen van de oude man en ging zitten.

De keizer was heel bleek geworden, maar nam beheerst weer op zijn troon plaats. En alle mensen in de troonzaal keken vol gloeiende bewondering naar deze dappere prins.

Maar de oude man stond onbeweeglijk op zijn vieze matje en keek toe.

„Koninklijke prins,” zei hij heel zacht, maar met een dringende klank in zijn stem, „doe het niet!”

De jongen deed trots of hij niets hoorde. Toen herhaalde de oude man zijn zachte waarschuwing tot driemaal toe.

Maar Ahmed Shah zette de fluit aan zijn lippen, keek triomfantelijk

rond om al de bewonderende blikken op te vangen en begon te spelen.

Zachte, verleidelijk lokkende fluittonen gleden over de mand. Hoe mooi speelde de jongen, veel mooier dan de oude man, die al een beetje kortademig was.

Maar de slang bewoog niet.

Nog zoeter werd de muziek, nog langer trilden de tonen.

Weer hielden de mensen de adem in en de keizer boog zich naar voren om beter te kunnen zien.

Daar verhief, treiterig langzaam, de slang zich, loom rekte hij de kop tot even boven de rand van de mand, wiebelde traag heen en weer, dreigde weer weg te zinken, maar wist zich als 't ware toch nog overeind te houden aan de zoetvloeiende tonen van het meesterlijke fluitspel.

Het leek alsof de prins de slang al in zijn macht had. De valse kop met de lodderig halftoegeknepen oogjes volgde precies de bewegingen van zijn bezweerder, al een kwartier, al een halfuur.

Plots flitste het zilveren lijf, een gil snerpte door de zaal . . . Het fluitspel brak af, de fluit rolde over het marmer en de trotse prins zakte in elkaar.

De keizer kwam zelf toegesnel. Vrouwen jammerden, tovenaars en dokters waren onmiddellijk in de buurt en een bediende had vlug de slangemand dichtgedaan, hoewel de slang nu toch wel zou sterven, nu hij iemand gebeten had.

De oude man stond nog steeds onbeweeglijk op zijn matje, alsof hij van het lawaai om zich heen niets hoorde. Maar toen hij de keizer luid hoorde weklagen over de dood van zijn geliefde zoon, ging hij naar hem toe.

„Machtige en rechtvaardige heerser,” zei hij, „dat Allah u nog vele jaren moge sparen voor uw volk. Hij heeft uw zoon door middel van mijn slang gedood, omdat hij het plan beraamd had u te vermoorden en zelf keizer te worden.”

„Wat!” schreeuwde de keizer. Zijn verdriet sloeg om in woede, maar hij beheerste zich, want hij wilde alles precies onderzoeken.

En het kwam uit, zoals de oude man gezegd had: er werden inderdaad bewijzen gevonden, dat de knappe jonge prins zijn geweten

bezoedeld had met vergevorderde plannen tot moord op zijn vader, wiens lievelingszoon hij was.

En de keizer heeft zijn leven lang met dankbaarheid gedacht aan de oude man en diens wijze woorden. Maar deze was de volgende dag verdwenen.

En gedurende de hele regering van keizer Jehangir, die nadien nog een beter en rechtvaardiger vorst werd dan hij al was, hebben de witte cobra's zich in zijn land niet meer laten zien."

6. Hechte vriendschap

Het is even stil, als Amir Rahman is uitgesproken. Zafar merkt, dat hij vlak tegen Gustaf aangeschoven zit en Fred betrappt zich erop, dat hij al een paar maal over de grond gekeken heeft of er geen slang aanschuifelt op het zachte fluitspel van Abbasi, dat nog steeds doorgaat.

Het geluid verglijdt vreemd en ijl in het donker van de avond. De geweldige bergmassa's steken zwart af tegen de glanzende diepblauwe hemel. Helder maanlicht doet de sneeuwtoppen in de verte glinsteren en maakt het water van de bruisende Swatrivier zilvergrijs.

„Dat was een prachtig verhaal,” zegt Fred, nog weer eens naar Abbasi's fluit kijkend. Maar de man schijnt het niet te horen. Loom speelt hij door, zijn ogen half gesloten en licht meewiegend op de trage loop van de melodie.

„Hij wil misschien zijn fluit niet missen,” fluistert Gustaf, wat naar voren buigend.

Amir Rahman glimlacht.

„Ik zal het nog wel eens voor u vragen,” zegt hij. „En als hij hem liever niet verkoopt, kunnen we nog wel eens verder kijken. Maar kom . . .” Hij staat uit z'n stoel op en geeft de kok een duwtje: „Moet je niet eens naar je keuken gaan kijken? Misschien zitten de

afwasjongens ook wel een deuntje te fluiten of elkaar een verhaal te vertellen.”

Abbasi komt langzaam weer bij zijn positieven.

De beide mannen wensen welterusten en trekken zich dan terug in de bijgebouwen.

„Wij moesten ook maar eens gaan,” zegt Gustaf tegen Zafar.

Die knikt een beetje afwezig.

„Hij heeft slaap,” lacht Fred. „Maar ik vond jullie gezelschap bijzonder prettig. Bovendien heb ik geleerd op z'n Pathaans te eten en . . . een beetje uit te kijken met slangen!”

„Hoor je dat, Zafar?” vraagt Gustaf plagend. „Geef jij veel voor het geweten van deze man?”

De jongen kijkt verlegen kleurend naar de grote, brede Amerikaan die zo aardig is.

Dan staan ze alle drie op.

Gustaf legt z'n arm om Zafars schouders en zegt: „Bedankt, Fred, je bent toch wel een fijne kerel, al is misschien je geweten niet brandschoon. Maar . . . wie ben ik, dat ik daarover zou durven oordelen?”

„Tot ziens, jongen, kom nog eens! En Zafar, tot morgen!”

Fred diept een sigaret op uit de zak van zijn badjas en gaat nog even na zitten mijmeren.

Zafar voelt zich blij met zijn nieuwe vrienden. En nu Gustaf zo naast hem loopt, bekruipt hem ineens het verlangen deze man een heleboel te vertellen en te vragen.

Hij gedraagt zich als een echte vriend. Hij verraadde hem niet, toen Fred het had over bang zijn in het donker, maar nu hij met hem alleen is, vuurt hij ook niet allerlei nieuwsgierige vragen op hem af, zoals vreemdelingen dat altijd doen.

Hij vraagt alleen: „Heb je genoeg gegeten?”

„Ja, Gustaf. Ik heb deze avond erg fijn gevonden,” antwoordt de jongen eenvoudig.

„Ik ook.”

Stilte.

Alleen de voetstappen op de zandweg en het geraas in de rivier waar ze nu langs lopen.

Als ze de brug over zijn en het lawaai van het water wat minder wordt, begint Zafar aarzelend: „Zeg, eh . . . geloof jij . . . dat van die slang?”

Gustaf gaat wat langzamer lopen en antwoordt niet direct. Hij trekt de bril van zijn neus, wrijft de poot die hij vast heeft door zijn snor en zegt dan: „Ik geloof, dat er diepe waarheid in dat verhaal schuilt.”

Dat doet Zafar een beetje onaangenaam aan. Hij gaat nog langzamer lopen, wachtend op verdere uitleg.

„Dacht jij dat de grote Allah, die de mens schiep, hem zou schep-
pen met een onzuiver hart?”

„Nee, dat heeft onze imam ons anders geleerd. Hij maakte de mens uit een klompje bloed om heerser te zijn over het geschapene.”

„Ja, maar hij is het niet meer! Kijk maar om je heen. En zou dat niet kunnen komen door al de boosheden in zijn hart?”

„Misschien . . .”

„Ga jezelf maar na . . . die nacht toen je op dat korenveld was . . . je schrok toen ik je goedenavond wenste. Waarom?”

Zafar antwoordt niet. Gustaf heeft gelijk. 't Is net of hij zich nu een beetje schuldig voelt, niet tegenover de landeigenaars, maar tegenover zijn vriend, die hij nu geen zuiver hart kan bieden.

Maar Gustaf houdt nog zijn arm om zijn schouder geslagen. En hij duwt zijn bril op zijn neus als hij zegt: „Wij zijn allemaal precies eender, jij en ik en iedereen, goed geschapen, maar bezoedeld door boosheid. En daarom zijn we allemaal soms bang. Ik net zo goed als jij. Maar wij hebben een grote profeet, die al die boosheid voor ons wil afbetalen, zoals een schuld.”

„Afbetalen aan wie?”

„Aan de grote Allah, jouw en mijn hemelse Vader, die ons zo goed geschapen heeft. Want doordat Hij boos is, omdat wij ons zuivere hart bezoedeld hebben met boosheid, worden wij bang.”

„En als jouw profeet die boosheid aan Hem afbetaalt, kunnen wij dan nooit meer bang zijn?” Zafar vraagt het met spanning. Hij moet zijn hersens inspannen om dit moeilijke gesprek te kunnen volgen. Maar het klinkt hem zó vreemd in de oren, dat hij het haast niet geloven kan.

„Zo ongeveer,” zegt Gustaf, die wel merkt hoe verwarrend dit alles moet klinken voor de mohammedaanse jongen.

Dan zeggen ze een hele poos niets tegen elkaar. De gedachten lopen in Zafars brein door één. Hij kan het begin en het eind niet meer vinden.

Maar als ze bij Zafars huisje zijn, zegt hij: „Jij bent dan zeker een christen.” Wat verrast hoort hij hoe Gustaf zacht en heel ernstig „ja” zegt. „Ze vertellen ons maar rare dingen over jullie. Christenen zijn rijk en deftig. Maar jij bent niet rijk en niet deftig.”

„Mooie complimenten maak je me daar,” lacht Gustaf nu. „Maar-re . . . zouden we nu toch nog wel vrienden kunnen zijn, denk je?”

„Wat? Waarom niet? Ja . . . als jij wilt natuurlijk.”

„Graag zelfs! Hand erop?”

„Hand erop.”

Zo staan ze samen in de nacht, de kleine jongen en de grote man. Zafar kijkt naar boven en Gustaf naar beneden en dan moeten ze allebei glimlachen.

„Tot morgen dan.”

„Welterusten. En tot morgen.”

Dan daalt Zafar het trapje af en Gustaf verdwijnt in het donker.

Een paar dagen lang werkt Zafar nu als kindermeisje in het hotel, waar hij prompt elke dag zijn acht anna's opstrijkt. Zijn vrienden zijn wel een beetje jaloers, want Abbasi heeft maar weinig werk. Er is voor hen niets te doen en . . . dus ook geen pot eten! Zafar heeft Fred beschermd tegen de bedel-aanvallen van de grote Khan, maar heeft nu op zijn beurt voor zijn vrienden chapati gekocht. En natuurlijk heeft hij opgescheept over die heerlijke eetpartij in het hotel!

„Lekker! Ik slokte mijn vingers bijna mee naar binnen. En die grote Amerikaan kon niet eens netjes met zijn handen eten. Maar die ander wel, en hoe! Een echte Pathaan lijkt hij wel, ook al is hij honderd keer een vreemdeling.”

Over zijn geheimen heeft hij nog niets losgelaten, al hebben Sja-moen en Waris, die vlak naast hem wonen, wel iets gemerkt van zijn vriendschap met Gustaf.

Van het plan om naar de stad te gaan, weet ook nog niemand iets. Maar als deze middag, na het werk, meneer erover begint, kan Zafar toch niet zo maar ja zeggen. Dat valt de ouders een beetje tegen.

„Mag ik er een nacht over denken?” vraagt de jongen beleefd. „Ja . . . maar morgen vertrekken we, na het middageten. Als je meegaat, moet je dan dus zorgen dat je klaar bent.”

Meneer geeft Zafar nog twee anna's extra om hem gemakkelijker over te halen.

Maar als die zich omdraait om weg te gaan, voelt hij iets van afkeer tegen dat geld. „Ba, voor hun rijkdom denken ze alles gedaan te kunnen krijgen!” mompelt hij bitter. „Als ik wegga, kan ik geen graan meer stelen en hebben moeder en de kinderen deze winter misschien niet genoeg te eten . . . Als ons voorraadje maar groot genoeg was, zou ik het wel weten! Maar naar de stad te gaan en altijd genoeg te eten hebben, terwijl moeder honger heeft . . .” Zou hij het eens voorzichtig aan Gustaf vragen? Of het ver is naar de stad, of hij misschien iets van die rijkdom daar zou kunnen oversturen en of . . .

Hij loopt in de richting van het goedkope, lemen hotelletje, waar zijn vriend een kamer heeft.

Juist komt Gustaf de deur uit en Zafar doet heel verrast: „Hallo! Óók toevallig, dat je net uit wilt gaan als ik een wandelingetje wil gaan maken!”

„Ja, dat was ik ook van plan. Waar wou jij heen?”

„Doet er niet toe . . .”

En dan lopen ze zo maar wat, pratend over allerlei onbelangrijke dingen. Zafar weet eigenlijk niet goed hoe hij beginnen moet met zijn vraag.

Maar het lijkt of Gustaf voelt, dat de jongen praten wil. Als hij een boom ziet vlak bij de kolkende Swatrivier, met een paar grote platte stenen eronder, zegt hij: „Ik ben lui vandaag, zullen we . . . ?” met een hoofdknik naar de boom.

Zafar is er nog eerder dan hij, gaat zitten en begint steentjes in het water te mikken.

Telkens wordt er tussen de draaikolken een stuk rots zichtbaar en dat wil hij raken.

Dat duurt een hele poos. En al die tijd zit Gustaf zwijgend op de steen naast hem.

„Tak!” daar ketst de steen op de rots.

„Zeg, Gustaf . . .”

„Ja . . .”

Verschillende stenen plenzen nu weer in het water. Zafar gooit door, ook als eindelijk zijn vraag loskomt: „Hoe is het in de stad Lahore?”

„Nou, mooi, maar heet.” Ineens kijkt Gustaf zijn vriendje wat bezorgd aan, maar Zafar doet net of hij het niet merkt en mikt weer:

„Tak!” Raak!

Het is gemakkelijker te praten wanneer je iemand niet aankijkt.

„De familie Anwarul Haq wil mij meenemen als kinderoppas.”

Stilte.

„Ik heb gevraagd of ik er nog een nacht over denken mag en ik weet nog niet wat ik doen zal.”

Gustaf zwijgt in alle talen, maar hij kijkt allesbehalve enthousiast. „Zie je, de moeilijkheid is . . . mijn moeder en de kinderen. Ik heb nog maar een klein beetje graan erbij weten te gappen en . . .”

„Wat dat laatste betreft, hoef je je geen zorgen te maken.”

Gustaf zegt het ineens een beetje kortaf, zodat Zafar hem wel moet aankijken. Hij staakt het steentjes gooien. „Hoe dat zo?”

„Ik mag het je eigenlijk niet zeggen, maar nu doe ik het toch. Fred, je weet wel . . .” – Zafar knikt en kijkt vol spanning – „. . . heeft van de Unicef voedsel toegezegd gekregen voor deze streek.”

„Wat is de Unicef?”

„Unicef is de organisatie van de Verenigde Naties, weet je wat dat zijn? Een heleboel landen bij elkaar, die willen samenwerken voor vrede, welvaart, gezondheid enzovoort. Die Verenigde Naties hebben een heleboel afdelingen, en één ervan is de Unicef, die houdt zich speciaal bezig met het voedselprobleem over heel de wereld. Waar honger is, brengen ze niet alleen eten, maar ook deskundigen die moeten kijken hoe het komt, dat de mensen daar honger lijden.

Ze proberen landbouwmethodes te verbeteren, de mensen te leren allerlei voedzame dingen te verbouwen en nog veel meer.”

„O,” komt Zafar pienter, „is Fred ook zo iemand en is die hier om te onderzoeken waarom de mensen zo arm zijn?”

„Nou, nee, niet helemaal. Maar in ieder geval heeft hij ervoor gezorgd, dat er straks voedsel hierheen komt. Je hoeft dus niet meer uit stelen . . .”

Een felle blik uit Zafars ogen doet hem plotseling zwijgen.

„Ik vind het niet eerlijk, Gustaf,” valt de jongen ineens uit, „dat jij me steeds weer aanvalt over dat graan. Wat moet ik anders doen? Niemand helpt ons, omdat we arm zijn . . .”

Medelijden gloeit op in het hart van de jonge zendeling. Maar hij wacht er zich wel voor daar iets van te laten merken. „Ik weet het, jongen,” zegt hij vriendelijk. „Jullie hebben het moeilijk, maar dan nóg is stelen niet de manier om aan je trekken te komen. Ik ben naar de landeigenaar toe geweest . . . nee . . .” Hij ziet Zafars verschrikte gezicht. „Je hoeft niet bang te zijn. Stel je voor, hoe zou ik een vriend kunnen verraden?”

De jongen herademt, maar toch kijkt hij zijn grote vriend de woorden haast uit de mond.

„Ik heb alleen maar wat vragen gesteld, je weet wel, dat doen vreemdelingen altijd, en hij vertelde over het prachtige stuk land, dat hij een paar jaar geleden kocht . . .”

Zafar bijt zich op de lippen maar zegt niets.

„ . . . Ze hadden wel gemerkt, dat er gestolen was.” Gustaf kijkt nu de rivier af. „Twee keer, en de laatste keer was het behoorlijk raak geweest, zeiden ze.”

Zafar weet nog net een triomfantelijke grijns te verbergen. Hij heeft al gemerkt dat Gustaf net zo goed als hij door zijn oogharen kan loeren, of zelfs schuin over zijn brillenglazen meer kan zien dan je denkt. Maar wat een kerel is deze man, wat een echte, fijne vriend.

„Maar jij moet echt niet meer stelen.” Nu kijkt Gustaf de jongen recht aan, maar met zijn ogen vol liefde. „Uit iets kwaads kan nooit iets goeds voortkomen, heus. Wij hebben van onze profeet Jezus gehoord, dat we moeten liefhebben, tot zelfs onze vijanden toe.”

„Wat?” Zo iets dwaas heeft Zafar nog nooit gehoord.

„Jazeker. Liefde is het enige wapen, waar geen verdedigingsmiddel tegen bestaat. Dat heeft Jezus ons geleerd. Maar met kwaad verlies je alleen maar.”

„Boel!” Zafar voelt dat dit hem boven zijn pet gaat! Wat doet die Gustaf moeilijk! Maar toch verwacht zijn gepraat hem. „Jij hebt makkelijk kletsen!” zegt hij. „Maar daar hadden we het eigenlijk niet over.”

„Ja, dat weet ik wel. Jij wou naar de stad, hè.”

„Ja.”

„Nou, je bezwaar, dat je moeder en je broertje en zusje niet genoeg te eten zullen hebben, is weggevallen. Er komt extra eten van de Unicef en ik zal Fred vragen jouw familie in de gaten te houden. Maar wat trekt je verder naar de stad?”

„Nou, eh . . . ik heb nog nooit een stad gezien. Ik wil dat daar best eens bekijken en als het kan . . . geld verdienen.”

„Rijkdom dus. Maar weet je, dat meneer en mevrouw Anwarul

Haq van je diensten gebruik zullen maken zolang ze dat nodig vinden en als ze genoeg van je hebben, je zo maar op straat zetten?"

„Wij zijn gewend voor onszelf te zorgen.” Heel hooghartig komt het antwoord van de Pathanenjongen.

„Goed. Maar je opgespaarde centen zullen niet genoeg zijn om je naar Madyan terug te brengen. En lege auto's gaan er niet van Lahore naar het noorden, alleen volle, wat wil je dan doen?"

„Een nieuw baantje zoeken of . . . bedelen.”

Zo worden de arme straatdiefjes van de grote steden gemaakt, denkt Gustaf met een steek van pijn en medelijden door zijn hart. Wat jammer zou dat zijn van dit fijne, pientere kereltje! Kon hij er maar wat aan doen, maar zelf is hij ook arm en machteloos.

„Waarom blijf je niet hier en ga je niet terug naar school?" informeert hij. „Als je de hoogste klas doorlopen hebt, kun je verder leren.”

„Wie betaalt dat?"

Gustaf bijt op zijn snor. Daar heeft hij niet aan gedacht. Maar hij zou dit ventje best . . .

„Kom," zegt Zafar ineens opgewekt, „zouden we maar niet eens gaan?"

Hij smijt nog een steentje op de rots en krabbelt dan overeind. Gustaf staat ook op, met een bezwaard gemoed. Hij heeft het al lang begrepen: nu het grote bezwaar is weggefallen, is Zafar vastbesloten mee te gaan naar de stad, ook al zou hij hem er het ellendigste lot voorspellen, dat hij zo gauw zou kunnen verzinnen.

Toch zegt de jongen, als ze afscheid nemen: „Ik zal vannacht nog eens goed nadenken. En morgenochtend zien we elkaar in ieder geval, niet?"

„Goed," zegt Gustaf, en gaat met loden schoenen naar zijn hotelkamer.

Maar Zafar holt naar huis om zijn groezelige tulband en zijn scherpe mesje, zijn enige bezittingen, vast tot een bundeltje te draaien en klaar te leggen.

Voor morgen.

7. De stad met de gouden moskee

Het komt precies uit zoals Gustaf voorspeld heeft.

Een paar maanden lang geniet Zafar van de prachtige stad Lahore met zijn weelde en rijkdom.

De familie Anwarul Haq heeft een nieuwe broek en een hemd voor hem gekocht en zelfs een flonkerend nieuw, goudgeborduurd Pathanenmutsje! Alles was wit, en hij voelde zich een prins. Maar zijn oude kleren bewaarde hij zorgvuldig, vooral het mutsje, dat was nog van zijn vader geweest.

Hij mocht bij de bedienden in de bijgebouwen slapen en hij kreeg er ook te eten. De oude kok en zijn vrouw zorgden voor hem, zo goed en zo kwaad als dat ging, want ze hadden zelf ook nog twee kinderen te onderhouden.

Maar het spelen met Zoebie en Rafi werd hoe langer hoe vervelender. Ze hadden een kast vol leuke spullen, maar daar mocht hij nooit aanzitten, alleen om het op te ruimen, en dan moest hij opschieten, want mevrouw had hem liefst zo gauw mogelijk de kamer weer uit.

En op een dag was meneer naar hem toegekomen en had gezegd: „Hoor eens, Zafar, we hebben je niet meer nodig, Zoebie gaat naar een kleuterschooltje en voor Rafi komt er een oud vrouwtje. Vanacht kun je hier nog slapen, maar vanaf morgen is je werk afgelopen.”

Hij had hem nog wat geld gegeven – veel minder dan hij in Madyan gekregen had, maar dat was omdat hij hier sliep en at, had meneer gezegd, – en toen kon hij gaan.

„Dag jongen,” hadden de oude kok en zijn vrouw nog gezegd. En het vrouwtje had hem nog wat eten in zijn handen geduwd, plus een pakje, waarin zijn oude kleren, netjes gewassen en gestreken, opgevouwen zaten, en zo was hij de poort van het grote huis uitgestapt. Hij mag er niet meer terugkomen. Wat nu?

Naar de oude stad maar, met zijn honderden kleine winkeltjes. Wie weet, kan hij daar werk vinden. Daar lopen wel meer jongens zoals hij, weet hij.

Daar gaat hij dan. Hij was gewaarschuwd, maar toch voelt hij zich diep terneergeslagen.

Mensen lopen langs hem heen. Auto's jagen voorbij. Rijtuigjes rijden vrolijk tinkelend door de straten, met gesluierte vrouwen erin en kinderen, die naar de prachtige parken gaan buiten de stad, om daar te wandelen.

En hij, Zafar . . . Daar gaat hij, met zijn twee bundeltjes.

Naar Anarkali, de oude stad met zijn honderden winkeltjes en zijn duizenden mensen.

Maar Zafar loopt er alleen. En zijn uitgestoken bedelhand valt niet op tussen de andere uitgestoken bedelhanden. Zijn witte pak is nog te netjes en zijn gezicht te gezond. Hij krijgt niets.

Ook niet, als na drie dagen het eten schoon op is en hij zijn broekband al nauw om het middel gesnoerd heeft.

Slapen doet hij aan de kant van de weg. Maar dat doen er zoveel. En elke morgen opnieuw gaat hij het proberen. Dan loopt hij tussen de winkeltjes en de mensen. Zijn kleren zijn al vies geworden. Wassen kan hij zich niet meer.

En nu zijn vuile, uitgestoken hand een beetje trilt van de honger, komt er af en toe wel eens een klein geldstuk in terecht.

Hij denkt nog wel eens aan Madyan. En aan Gustaf en diens gepraat. Hoe ver zijn zijn vrienden nu bij hem vandaan! De grote Khan, Sjamoen en Waris.

Ze waren jaloers geweest, toen hij wegreed in de glanzende auto van de familie Anwarul Haq. En Zafirullah had gespot: „Als je terugkomt, ga ik bij jou bedelen!”

Zijn moeder had niets gezegd, nadat hij haar fluisterend en onder diepe geheimhouding had verteld van Fred en zijn Unicef.

En nu . . . Nu heeft iedereen in Madyan het beter dan hij. Dit is de vijfde dag zonder eten. Als hij nog een paar piaster krijgt vandaag, kan hij vanavond een chapati kopen. Eentje maar! Het water komt hem in de mond, als hij eraan denkt.

Aan de overkant loopt een meisje met een stapeltje van die pannekoekbroden op haar hoofd – in een doek gebonden tot een bundeltje. 't Is net of hij ze hier ruikt. Onwillekeurig steekt hij de straat over.

Het meisje draagt een gewone jurk, geen sluier zoals alle Pakistaanse vrouwen en meisjes. En naast haar loopt een jongen, ongeveer zo groot als Zafar zelf. Het meisje is al een paar jaar ouder. Wat gek, dat ze dan geen sluier draagt. Daarom kijken de mensen zeker zo naar haar. Maar ze is niet verlegen, knikt soms zelfs vriendelijk.

Wat zou hij graag één zo'n chapati . . .

O, kijk nou!

Een paar mensen kijken zó naar haar, dat ze tegen andere voorbijgangers aan botsen.

Die staan plotseling stil . . . het meisje botst tegen hen op . . . Het bundeltje valt.

Bliksemsnel schiet Zafar erop af, grist het van de straat en holt weg! Hij heeft eten!! Als een wervelwind schiet hij langs de huizen.

Maar . . .

„Hé, jij, geef terùg ons eten!”

Het is de jongen, die hem met een vaart achterna komt.

Zafar loopt wat hij lopen kan.

„Hier jij . . .” hoort hij steeds dichterbij achter zich.

Kan hij niet ergens een straatje in . . . já, daar . . . en dan weer links.

Maar de jongen zit hem op de hielen. Nèt zo vlug als Zafar vliegt hij de hoeken om, hijgend, schreeuwend. Zijn hand raakt Zafar bijna.

Die houdt plots in.

De jongen schiet even voorbij en dan . . .

„Je zult ervoor vechten!” hijgt Zafar. Dat kan hij uitstekend, maar hij heeft maar één hand vrij.

Pàts, daar geeft hij de jongen de eerste voltreffer midden in het gezicht.

Maar die is ook niet van gisteren. Even deinst hij achteruit na de klap, maar dan bonken zijn vuisten, links, rechts.

Behendig duikt Zafar heen en weer, ontwijkt, slaat weer toe met z'n ene vrije hand, duikt weer.

Een paar kinderen komen om hen heen staan.

Verbeten vechten ze om het bundeltje chapati, hijgend knotsen ze hun lichamen tegen elkaar aan.

De neus van de jongen bloedt en Zafar heeft al een dik blauw oog, maar . . . hij vecht.

Lenig zwenkt hij op zij als de jongen weer uithaalt . . . die valt . . . Zafar heeft gewonnen!

Met de twee pakjes in zijn hand zit hij nu op zijn tegenstander, die hij de armen achter de rug heeft weten te wurmen en net wil hij schor zeggen: „Nou, heb ik eerlijk gewonnen of niet?” als ineens alles voor zijn ogen gaat draaien . . . Hij ziet nog net het meisje, dat zich over hem heen buigt, hij voelt hoe de jongen opstaat.

Verloren, denkt hij suffig. Nu slaat hij mij bont en blauw, neemt èn de chapati èn mijn kleren. Maar hij kan zich niet meer oprichten. 't Is net of alle kracht uit zijn lichaam is weggevoerd . . . als een slappe lap ligt hij op de grond, heel vaag ziet hij wat ge-

stalten om zich heen, maar hij voelt geen slagen, zelfs de pakjes zitten nog tussen zijn bijna krachteloze vingers.

Daar krijgt hij wat water . . . heerlijk!

En dan ziet hij ineens . . . het meisje en de jongen, die een lap tegen zijn bloedende neus houden . . .

Met nog anderen zitten ze over hem heen gebogen. Het is het meisje, dat hem water geeft. En de jongen, die bezorgd vraagt:

„Wat is er . . . wat heb je?”

„Honger,” weet hij alleen maar te kreunen.

Hij verwacht nog steeds een flink pak slaag van zijn tegenstander, die nu de kans heeft. Hij wil zich op z'n rug rollen, om tenminste zijn gezicht te beschermen.

Maar de jongen zit naast hem zijn bloedneus af te veegen.

„Ik heb vieze handen,” zegt hij tegen het meisje, „geef jij hem een stuk chapati . . .”

Is hij nou gek? Daarnet vochten ze nog als razenden.

Zafars suffe hersens kunnen niet meer denken. Wel slokt hij haastig de stukken brood op, die hem in de mond geduwd worden.

Wat raar . . .

„Kun je lopen?” vragen ze.

Natuurlijk kan hij niet lopen, maar wat hindert dat? Er liggen wel meer mensen zo maar aan de kant van de weg. En straks kan hij wel weer overeind scharrelen.

Maar nu sjoeren ze hem op de been, ondersteunen hem en willen hem meeslepen.

O, maar dat wil hij helemaal niet! Wie weet waar ze hem brengen en wat ze met hem willen doen. Hij probeert zich los te wringen, maar zijn lichaam weegt als lood.

„Kijk maar niet zo angstig,” lacht het meisje. „We zullen je niet opeten!”

Zo wordt hij, half onwillig nog, meegenomen, een straatje door, een gangetje in. Zo, hier zal die knaap hem wel even aframmelen. Maar ze gaan nog een gangetje door en komen dan in een grotere straat. En de jongen doet geen enkele poging om weer een potje te gaan vechten.

Zafar zou trouwens geen arm uit kunnen steken, zo slap en duize-

lig voelt hij zich. Hij wordt een huis binnengedragen en op de vloer neergelegd. Er zijn kinderstemmen om hem heen, er zijn een vrouw en een man, die naast hem neerknielen.

Zafar snapt er niets van.

Vaag hoort hij, dat de jongen van zijn moeder op z'n kop krijgt, omdat hij er zo vies uit ziet.

En zijn zus vertelt wat er gebeurd is.

„Wat een lelijkheid!” roept een hoge kinderstem. „Hij wou de chapati stelen, hè?”

„Ja, maar Moesa had hem toch lekker te pakken.” Een ander kinderstemmetje. „Kijk eens, hij . . .”

„Foei, jongens,” komt nu de stem van de moeder, „zien jullie niet hoe ziek hij is? Hij heeft vast in dagen niet gegeten.”

„Maar dan mag hij nog ons eten niet stelen.”

„Ben jij ooit iets te kort gekomen?”

Van heel ver weg dringen de stemmen tot Zafar door. 't Is net of ze het over een ander hebben.

Dan wordt zijn hoofd opgetild en krijgt hij weer te drinken . . . heerlijke zoete, warme thee!

Hij slurpt . . . het is net of zijn lippen twee keer zo dik zijn geworden en het warme drinken er tegenaan doet een beetje pijn . . . maar het glijdt door zijn keel als de lekkerste honingdrank.

„Zo,” daar ziet hij een vriendelijke vrouw boven zich. Met een natte lap veegt ze over zijn gezicht en zijn handen. „Nou, jullie hebben elkaar behoorlijk toegetakeld,” zegt ze. „Waar kom je vandaan, jongen?”

„Uit Madyan,” zegt Zafar zwakjes.

„Madyan, Madyan . . . waar ligt dat? Zal wel in 't noorden zijn, je ziet er tenminste uit als een echte Pathanenjongen.”

Zafar glimlacht. De duizeligheid trekt langzaam weg, maar de slapheid blijft nog in zijn lichaam hangen. Hij voelt zich doodmoe en sluit zijn ogen.

„Ga nu maar eerst wat slapen,” zegt de vrouw. Maar haar laatste woorden klinken alweer zo ver weg, dat Zafar alleen nog hoort: sla . . . en dan al ingedommeld is.

Wat heeft hij zich geschaamd de volgende dagen! Het meisje Mirjam en de jongen Moesa waren steeds bij hem geweest, nu eens met wat eten, dan weer met een glas drinken of zo maar om een praatje te maken. Geen woord meer over de vechtpartij. Moesa had verband om zijn been en arm, en een plakding op zijn bol. En zelf ontdekte hij ook lappen om de wonden die hij had opgelopen.

„Wat zijn jullie toch voor rare lui?” had hij de volgende ochtend aan Moesa gevraagd. Hij had hen samen horen zingen, hij had de vader een gebed horen uitspreken, heel anders dan de imams dat altijd deden, en de moeder en Mirjam liepen helemaal ongesluierd!

„Wij zijn christenen,” was Moesa’s vrolijke antwoord geweest. „O . . .” Toen ging Zafar een lichtje op. Hij dacht onmiddellijk aan Gustaf en aan wat die gezegd had . . . liefhebben tot zelfs je vijanden toe. Toen had hij zich verschrikkelijk verlegen gevoeld en gestameld: „O, daarom . . . eh . . . heb je me niet verder op m’n gezicht getimmerd . . .”

Maar Moesa had gelachen en gezegd: „Hoe kon ik nou vechten met iemand die van ellende in elkaar zakte?”

Hij had de vader en moeder alles verteld.

En nu . . .

Nu woont hij bij deze christenmensen in . . . waar moet hij anders heen?

De vader had hem onmiddellijk met Moesa naar school willen sturen, maar dat durfde Zafar niet. Moesa was al zo knap, en bovendien, hij kan toch niet steeds op kosten van deze familie leven? Dat komt zijn eer te na. Nu hij over zijn zwakheid heen is, voelt hij zich weer de trotse Pathanenjongen, die gewend is voor zichzelf te zorgen. Hij heeft om werk gevraagd, want hij wil de reis naar huis terug verdienen en . . . deze mensen terugbetalen wat ze voor hem doen! Dat moet, vindt hij.

In Anarkali, in een van de kleine winkeltjes, leert hij borduren, bij een goedig oud baasje, dat een groepje mannen aan het werk heeft. Eerst mag hij alleen maar helpen grote lappen kleurige zijde te spannen op een houten raam. Andere mannen komen dan met

potlood, tekenen er vliegensvlug een bloem of een vlinder op en gaan dat met schitterend gouddraad zitten borduren.

Thee halen en vuile kopjes wegbrengen doet hij ook. En hij is zó ijverig, dat iedereen plezier in hem heeft. Wanneer iemand hulp nodig heeft, is hij er als de kippen bij. En al gauw wordt het: „Hé, Zafar . . .” links, en „hé, Zafar!” rechts; doek spannen, nieuwe lappen van het piepkleine kraakzoldertje halen, potloden slijpen, voor de baas boodschappen doen.

Al gauw mag hij leren borduren. Dat fijne gouddraad tussen zijn vingers te hebben, is voor hem een feest! Met zijn vlugge, slanke vingers borduurt hij het ene bloemetje na het andere, en onder zijn ogen verandert het saaie, gladde doek in een schittering van gouden bloemen en slingers.

Fantastisch vindt hij het.

Trouwens, de hele stad Lahore wordt nu mooi voor hem.

Als hij vrijdagmiddags vrij is, slentert hij alleen of met Moesa door de straten om rond te kijken. Er zijn veel mooie parken met schaduwwrijke plaatsen onder de bomen en bloemen en prachtige moskeeën, waar de gelovigen samenkomen om te bidden. Eén moskee is geweldig groot en bijna helemaal van wit marmer. Een fontein is in het midden, die spuit de hele dag door helder blauw water in een blauw bassin, dat staat zo mooi!

Maar het mooist van alles vindt Zafar de gouden moskee. De torentjes daarvan zijn helemaal van goud en glanzen in de zon.

Hè, als hij al dat goud toch eens zèlf had! Dan kon hij gemakkelijk naar huis reizen, voor moeder en de kinderen veel eten kopen en . . . misschien wel dat stuk land terugkrijgen, dat vroeger van hen was!

Dat is eigenlijk Zafars ideaal. Daarom werkt hij ook zo hard.

Maar het valt niet mee om tussen al dat goud te zitten en niets ervan voor jezelf te hebben!

Die dure, glinsterende zijde in zijn handen . . . De gouden moskee waar hij dagelijks langs moet . . .

En dan is er nog iets.

Het gezin van vader Moeftie, bij wie hij nu in huis is. Daar zou

hij alles wel vandaan mee willen nemen. En toch zijn de mensen niet rijk. Maar het is er zo fijn!

De moeder loopt niet in dichte sluiers, maar gaat elke dag zieke mensen helpen, die in de buurt wonen.

Mirjam loopt ook niet in sluiers. Die holt elke dag naar school, waar ze verschrikkelijk veel leert. Dat moet ook, want ze wil later dokter worden. Dat kan zo maar!

En Moesa . . .

„Je bent een gekke vent,” zegt Zafar op een dag tegen hem.

„Hoe dat zo?” vraagt de jongen lachend. Zijn vuist schiet uit om Zafar een por te geven, maar die ontwijkt hem handig, terwijl hij een beetje verlegen antwoordt: „Nou ja . . . ben je die vechtpartij dan vergeten?”

„Vechtpartij? Vind je, dat ik me moet wreken?” Moesa begrijpt het niet. Bedoelt Zafar dit ernstig of als plagerij? Die trotse Pathanenjongen kan soms zo vreemd doen. Misschien is het de gewoonte van de stam, dat een verloren gevecht altijd gewroken moet worden en ten slotte was het Moesa, die verloor.

„Nou, vooruit dan, als je vechten wilt . . .”

En daar vliegen ze elkaar in de haren, stompen, duwen, ontwijken, vallen aan.

Omar en Aram, de twee kleintjes, komen kijken. „Hé, wat hebben jullie?” roepen ze.

Maar het gaat helemaal niet. Moesa stompt veel te zacht en ook Zafar kan zich niet zo opwinden, dat hij zijn tegenstander woedend tegen de grond slaat. Als ze weer tegenover elkaar staan, hijgen ze niet eens.

„Wat vechten ze gek, hè,” zegt Aram tegen Omar.

„Ja nou, ze zijn niet eens boos!”

En als Moesa Zafar beentje licht, doet hij dat zo voorzichtig, dat Zafar hem op zijn beurt de voet dwarszet en ze allebei heel sullig op de grond komen te zitten. En dan doen ze niks meer!

„Bèèè, allebei verloren,” roepen de jongetjes. „Jullie kunnen niet eens vechten!” Daarom gaan ze maar buiten kijken en laten de twee vechtersbazen alleen.

„D'r was niks aan, hè,” zegt Moesa, Zafar aankijkend.

„Nee, maar jij stompte niet dóór!”

„Hoe kan ik dat nou! Ik was toch niet kwaad?”

„Ik ook niet. Maar jij moest je wreken.”

„Waarom?”

„Nou, om . . . omdat . . .”

„Ach kom, jongen!” Moesa schatert. „Vergeet dat gevecht nou maar. Dacht je, dat ik geen chapati zou gappen als ik zo'n razende honger had als jij toen?”

„Ik heb je anders een fikse bloedneus geslagen en als er bloed vloeit . . .”

„Kletskoek! Bij ons gelden niet dezelfde regels als bij jullie. En bovendien, vader heeft ons geleerd . . .”

„Je vijanden lief te hebben!” Ineens herinnert Zafar zich dat dwaze gezegde van Gustaf.

„Hé, hoe weet jij dat?”

„Nou, ik eh . . . ik heb een vriend, die christen is.”

„Ja, zo is het ook. Maar dat is wel erg moeilijk. Ik kan het niet.”

„En mij dan?”

„Maar jij bent toch geen vijand? Nee, dan die mispunten van jongens hier uit de buurt! Die jouwen moeder en Mirjam soms na, omdat ze geen sluiers dragen. Dan kan ik ze één voor één wel aan mootjes hakken! En die kan ik niet liefhebben, als ze ons met modder gooien, omdat we christenen zijn.”

„Zullen we ze samen op hun nek gaan timmeren?” vraagt Zafar geestdriftig.

Even aarzelt Moesa. Maar dan slenteren de jongens de straat op, links en rechts kijkend of er niet een mispunt opdaagt.

Maar nee hoor, er is er niet een te zien.

Moeder en Mirjam komen ongehinderd naar huis, en dan begint de avond, die altijd zo gezellig is.

Voor het eten moet iedereen om de beurt baden. Wie klaar is, mag bij vader in het kantoor grote boeken bekijken, met legpuzzels spelen of helpen brieven dichtvouwen en postzegels plakken.

Samen eten ze aan een grote, houten tafel, en ieder krijgt zoveel hij lust! En aan het eind leest vader uit een groot, dik boek allerlei mooie verhalen voor, van een Man, die Jezus heet, Gods Zoon

was en alle mensen hielp, tot zelfs zijn vijanden toe!

Dan spreekt vader een dankgebed uit. De jongens gaan alle vuile borden en lepels netjes afwassen in heet water en zorgen, dat de kookplaats er weer net zo uit ziet als vanmorgen, toen hij nog niet gebruikt was.

Zafar vindt het allemaal even vreemd en leuk. Wat zorgen deze mensen goed voor elkaar, en voor hem, die er toch eigenlijk helemaal niet bijhoort! Maar daar merkt hij niets van.

„Jij bent nu evengoed mijn zoon,” had moeder lachend gezegd, toen ze hem de eerste dagen steeds wat extra eten gaf. „Maar daarom moet je ook straks helpen met het afwassen van de borden. En denk erom, laat er geen vallen, want dan zijn ze stuk!” Vlak voordat de kleintjes naar bed moeten, gaan ze zingen.

Ook weer van de Man Jezus, die voor hen zorgt als een zorgzame herder voor zijn schaapjes. Mooi klinkt dat gezang! En wat heerlijk dat Zafar ook zo maar mag proberen mee te zingen!

Als hij zegt, dat hij kan fluitspelen, krijgt hij onmiddellijk Mirjams fluit in zijn handen gedrukt: een vreemd, lang ding, dat je recht vooruit moet houden in plaats van dwars. Maar na even oefenen weet Zafar hoe hij spelen moet, en voortaan begeleidt hij de avondliedjes.

En zo leeft Zafar mee in het gezin van de kopersmid Moefiti, die in zijn vrije tijd ook ouderling van de kerk is.

Hij denkt hoe langer hoe minder aan thuis.

En hoe langer hoe zwakker wordt het kriebelend verlangen in zijn vingers naar goud.

Een plannetje broeit in zijn brein.

Maar . . .

In het borduurwinkeltje werkt hij heerlijk. Het oude baasje, Jalaluddin heeft gezien hoe sierlijk Zafar kan tekenen. Een paar potloodlijntjes, hup, hup . . . en daar staat een vrolijke bloemslinger op de glanzende, strak gespannen lap zijde. Links maakt hij een kleintje, rechts een grote, hier een bloemetje apart, daar een enkel takje. En telkens verzint de jongen wat anders: vogels, dansende vlinders, of zo maar wat kromme lijnen met hier en daar een cirkeltje of een puntje.

Hij krijgt een paar anna's meer in de week.
De helft geeft hij aan moeder Moefi en de andere helft spaart hij
op voor zijn plannetje.
Maar . . .

8. Wàt maar . . . ?

Een dik jaar later.

Daar zitten de vier vrienden van Madyan weer bij elkaar:
Zafar, Sjamoen, Waris en Zafirullah, de grote Khan.

Zojuist is Zafar de zwerver aangekomen in een zwaarbeladen
vrachtwagen uit de stad Lahore. Met een grote tas en een bun-
deltje.

Toen de vrachtauto langs de lage huisjes aan de Swatrivier reed,
was Zafirullah opgesprongen om te gaan kijken: als de auto stopte
en er vreemdelingen uitkwamen, dan zou hij wel even . . . Sjamoen

en Waris waren hem achterna geslenterd om te zien of hij succes zou hebben.

En ja, de wagen stopte . . . maar er kwam alleen een netgeklede jongen uit, met een paar pakken, zeker voor het grote hotel.

Maar de jongen liep niet de richting van de deftigheid uit. Hij draaide zich om en kwam regelrecht naar het trapje toe, dat afdaalt in de Swatvallei, waar de armelijke huisjes van de dorpelingen staan.

Ze herkenden hem eerst niet. Maar toen stonden ze alle vier als aan de grond genageld . . .

„Záfar!!” schreeuwden de jongens driestemmig en dikke Zafirullah vloog met uitgestoken armen op hem af om hem te omhelzen, zoals de mannen hier altijd doen. Ook Sjamoen en Waris hadden hun vriend een paar keer stijf tegen zich aangedrukt.

„We dachten dat je dood was . . .,” stotterde de grote Khan, helemaal ondersteboven van dit weerzien.

„Of misschien meegenomen naar een ander land door die deftige familie . . .” zei Waris aarzelend.

Maar Sjamoen had bewonderend om hem heengedraaid en gezegd: „Sjónge, Zafar, wat zie jij er goed uit . . . schoon, netjes, met gekamde haren en schoenen aan . . . Ben je rijk geworden?”

Nu zit Zafar te vertellen, nadat hij eerst naar huis was gegaan om zijn moeder, zijn broertje en zusje te zien en de meegebrachte spullen daar neer te zetten.

Even was hij erg geschrokken van de armoede in hun huisje, van het magere gezicht van zijn moeder, dat als bij toverslag begon te stralen toen zij haar zoon weerzag, en van de kinderen, die zo hard gegroeid waren, er zo zwakjes uit zagen en zo slecht gekleed waren. Onmiddellijk had hij Rashid twintig anna's in de handen geduwd en gezegd: „Ga jij nu vlug een heleboel lekker eten halen. Ik moet eerst met mijn vrienden praten en dan houden we een feestmaal.”

„Kijk,” zegt Zafar, als hij de ademloos toelisterende jongens zijn belevenissen heeft verteld, „wij hier in het noorden zijn eigenlijk verschrikkelijk dom.”

Maar dat bevalt Sjamoen, de pienterste van de drie, niet. „Da's

flauw, Zafar," verdedigt hij zich. „Heb jij hier zelf niet twaalf jaar lang gewoond, er een schoolopleiding gehad en er je vrienden gevonden?"

„Jawel, maar . . ." Zafar kijkt eens naar hun uitgegroeide, smalle lichamen en de vieze kleren waarin ze rondlopen.

„O jongens!" spotlacht Zafirullah, die het ziet, een beetje stekelig, „hij is deftig geworden! Je vindt ons zeker te arm, hè?"

„Ja, natuurlijk!" valt Zafar boos uit. „Niet dat ik te deftig geworden ben, maar dat jullie te arm zijn, is zo waar als ik hier stal!"

„Mooi, dan kom jij hier nu centen uitdelen zeker," komt Waris honend uit de hoek.

„Jàkkes wat een opschepper!" zegt Sjamoen minachtend, omdat hij niet meer weet wat hij aan Zafar heeft.

„Hou nou eens op met jullie gezeur en laat me uitpraten!" snauwt die in het oude streekdialect, dat ze vroeger altijd gebruikten.

Dan zijn ze alle drie weer stil en luisteren.

„Ik heb in de stad gezien, dat je niet arm hoeft te zijn, als je maar wilt werken, echt hard werken. Er lopen honderden van die jongens zoals jullie en ik. Maar de meesten hebben nooit naar school gewild en lopen zo maar links en rechts kleine karweitjes op te knappen. Als ze een paar anna's verdiend hebben, gaan ze daar twee dagen van leven, en daarna zoeken ze weer een werkje of . . . gaan bedelen. Maar als je bij een baas werkt en je blijft drie, vier dagen weg om het geld op te maken, dat je van hem krijgt, moet die baas je niet meer."

„Nogal lekker, altijd maar dat ploeteren!" smaalt Zafirullah.

„Nogal lekker, om de paar dagen honger te moeten lijden!" ketst Zafar terug. „Dacht je soms, dat ik mijn schone kleren van de boom kon plukken of mijn geld uit de lucht kon laten regenen? Nee, jongetje, ik heb er het vuur voor uit mijn sloffen gelopen, dag in dag uit, en mijn vingers kapot geborduurd. En daardoor kan ik nu hier terugkomen en dat niet met lege handen. Hier . . ." En voor de ogen van zijn drie verbaasde vrienden haalt hij voor ieder een prachtig groot zakmes voor de dag met allerlei kleine mesjes, haakjes en draaidingetjes eraan, die de jongens helemaal niet kennen. Nu stijgt Zafars gezag zienderogen. Zijn vrienden mompelen geen

dankjewel, maar ze luisteren nu bijna met eerbied naar wat hij nog meer te vertellen heeft.

„Wèrken moet je, wèrken,” zegt hij. „En gebruiken wat je op school geleerd hebt: het rekenen en het schrijven en ook de Engelse taal. Dat is wel moeilijk, maar hoe meer je het gebruikt, hoe beter het gaat. In Anarkali, waar ik werk, tussen de honderden winkeltjes, lopen elke dag een heleboel Engels sprekende mensen, die nooit vinden wat ze zoeken. En als je een beetje Engels spreekt, kun je ze helpen en overal heenbrengen waar ze willen. Ik wou . . .”

„Dat wij daar ook konden werken?” vraagt Sjamoen gretig.

„Ja, jullie ook!”

„Póe . . .,” pruttelt de grote Khan, zijn meest verdrietige bedelgezicht trekkend.

„En ik wou moeder en de kinderen daarheen meenemen. Dat kan best, heeft vader Moefti gezegd. Moeder kan er werk vinden en de kinderen kunnen nog een poosje naar school . . .”

„Je moeder werk vinden? Die durft niet ongesluierd de straat op!” zegt Sjamoen.

„Ja, maar moeder Moefti weet wel wat voor haar. Ik heb alles besproken en een gedeelte van mijn spaargeld bij hen achtergelaten voor het huisje, dat we straks huren moeten.”

„Zeg Zafar, en wij dan?” Waris heeft met open mond zitten luisteren en wil eigenlijk direct wel mee.

„Jullie kunnen voorlopig best bij ons wonen . . . Kijk, daar komt Rashid. Gaan jullie mee?”

„Het éten is klaar!” galmt Zafars achtjarige broertje al van ver. De jongens springen overeind en doen wie het eerst bij het huis is, waaruit de heerlijke geuren naar buiten komen zweven.

„O, Zafar,” kreunt de grote Khan met zijn handen op zijn buik.

„Wat ben jij toch een verstandige vriend! Ik zie wel, dat ik jou voorbeeld zal moeten volgen, want ik heb nog nooit een kippepoot bij elkaar gebedeld, en dat, terwijl ik zo dol ben op kip . . .”

„Je bent anders niks te kort gekomen, dikke smulpaap!” lacht Zafar plagend.

„Ja, maar ik heb een rond gezicht van mezelf, dat lijkt altijd veel dikker dan het is. Heus, zoveel krijg ik niet.”

Op de grond en op het bed zittend, krijgen de jongens nu het feestmaal aangeboden: heerlijk geroosterde kip met verse, warme chapati. Zafars moeder zit wat achteraf met een apart schoteltje voor zich. Maar ze kan haast niet eten. Met tranen in de ogen moet ze maar steeds naar haar dappere zoon kijken, die nu echt het hoofd van het gezin is. Wat heeft ze een zorgen gehad om hem en om haar gezinnetje! Wel hebben ze dit jaar extra voedsel gehad, maar dat was niet genoeg voor twee opgroeiende kinderen! Die moesten ook kleren hebben, en tenminste een beetje beschutting in de ijskoude winter. Maar nu zal alles goed komen. Zafar heeft nog niets verteld, maar aan de mooie dingen en het vele geld dat hij meebracht, heeft ze wel gezien dat het hem goed gegaan is, daar in de grote stad.

Leila en Rashid zitten ieder aan een kant van hun grote broer. Samen met de drie vrienden eten ze, tot alles schoon op is. De jongens lachen en praten en maken plezier. Met zijn zessen trekken ze plechtig de laatste chapati aan stukken, als teken van hun vriendschap.

Natuurlijk trekt Zafirullah het grootste stuk.

„Kijk die hollebollegijs!” roepen ze allemaal.

„Mond houden!” zegt de grote Khan onverstoorbaar. „Het betekent alleen dat ik de grootste vriendschap voor Zafar voel. Daarom doe ik zijn feestmaal de grootst mogelijke eer aan.” En met één hap frommelt hij het grote stuk zijn mond in.

Als de vrienden vertrokken zijn, gaat Zafar in z'n eentje nog een poosje aan de oever van de bruisende Swatrivier zitten.

Deze thuiskomst was fijn, denkt hij, en even was hij gelukkig, daarnet, met zijn moeder, de kinderen en de vrienden aan de maaltijd. Maar nu komt dubbel zwaar het grote „maar” weer op hem drukken.

De landeigenaar . . . en het gestolen graan. Niemand weet hier iets van af dan Gustaf. En toch vindt hij, dat hij Madyan niet kan verlaten zonder deze diefstal goed gemaakt te hebben.

Bij de familie Moefti was hij hoe langer hoe meer gaan nadenken. Hij had er veel gehoord over goed en kwaad, over rechtvaardigheid en onrechtvaardigheid. En over Jezus, die de mensenharten wil zuiveren van zonde.

Soms moest hij denken aan het oude verhaal van de witte cobra. De mensenziel die zuiver is, de gedachten die rein zijn, maken iemand onkwetsbaar voor gevaar, onaanraakbaar voor angst.

Maar meer nog denkt hij aan alles wat hij in het gezin Moefti geleerd heeft. Hij wil ook God liefhebben boven alles en zijn naaste . . . als zichzelf, zoals Jezus heeft gezegd. Maar dat is verschrikkelijk moeilijk.

Die landeigenaar liefhebben? Dat gaat zo maar niet. Die heeft gestolen en toen heeft hij, Zafar, teruggestolen! Hij moet beginnen met het goed te maken. Misschien zal dan de landeigenaar . . .

Maar Zafar kent hem een beetje.

Het is een grote, eerzuchtige man, die erg op zijn geld gesteld is en altijd boos tegen zijn knechten loopt te schreeuwen als ze niet hard genoeg opschieten met hun werk.

Moet hij daar nu heen? Alles gaan vertellen? En dan?

O ja, hij heeft extra geld meegebracht om hem terug te betalen, dat wel. Maar als hij hoort, dat zijn graan gestolen is . . . En als

Zafar hem dan ook nog vertelt, dat hij dat deed, omdat zijn moeder veel te weinig geld voor hun land ontving.

Zou de Here Jezus ook hier bij hem willen zijn en hem helpen? Zou hij het vragen?

Als Zafar teruggaat naar huis om te slapen, weet hij het nog niet. En zijn moeder, die niets vraagt en niets zegt, ziet wel dat haar jongen niet helemaal zo blij is als hij vanmiddag wel leek. Zou het zijn omdat hij nu echt als gezinshoofd de zorg over hen viereen op zich heeft genomen? Of zou hij zó naar de stad terugverlangen, dat hij hier in zijn eigen omgeving niet meer wennen kan? Ze durft niets te vragen.

En Zafar zegt alleen vriendelijk welterusten, voordat hij zich op zijn bed inéénrolt om te slapen.

Ook de familie Moefti heeft hij niets verteld van zijn grote „maar”. Nog steeds heeft zijn Pathanentrots hem ervan weerhouden zijn moeilijk probleem met hen te bespreken. Niemand heeft er immers iets mee te maken. En niemand kan hem hier ook bij helpen. Maar zo graag zou hij even met iemand willen praten. Gustaf . . . Die heeft hij nog niet gezien. Hij weet niet eens of zijn vriend nog in dat hotelletje woont. Vanmiddag hebben ze het helemaal niet over hem gehad.

Hij woelt heen en weer op z'n bed zonder de slaap te kunnen vatten.

Dan ineens staat hij op. Hij wil zien of hij Gustaf te pakken kan krijgen. Zachtjes loopt hij naar buiten. Het is aardedonker om hem heen. Een maansikkel staat op het punt achter de bergen te verdwijnen. Vanuit de zwartfluwelen lucht blikkeren biljoenen sterretjes op hem neer. In de grijze Swatrivier raast het ijskoude water kolkend door zijn bedding zonder zich om Zafar te bekommeren.

Die loopt eenzaam de straat in, naar het hotel. Iedereen slaapt natuurlijk. Maar halverwege de straat staat hij stil. Hij hoeft niemand uit zijn bed te kloppen. De helft van het hotelletje, precies dat gedeelte, waar Gustaf woonde, is afgebroken! Zwarte staken priemen naar de donkere nachtlucht omhoog. Eén ervan eindigt

precies daar, waar een grote glanzende ster staat. Juist dáár was Gustafs kamer . . .

En juist nu, nu Zafar zijn vriend zo nodig heeft, is die kamer er niet meer.

Maar die staak, die wijst naar die ster . . .

En Zafar, die zich net zo moederziel alleen voelde, hoort weer de woorden van zijn vriend: „Onze profeet Jezus heeft ons geleerd lief te hebben, tot onze vijanden toe,” en . . . „liefde is het wapen, waar geen verdedigingsmiddel tegen bestaat” . . .

Nu begrijpt hij die woorden veel beter. Kijkend naar die ster, voelt hij zich hoe langer hoe minder eenzaam. Gustaf is er, die aan hem denkt, en alle Moefti's ver weg in Lahore. En dan is daar Jezus, die voor zijn kinderen zorgt als een zorgzame herder voor zijn schaaapjes . . .

Nog nooit heeft Zafar het gewaagd zelf een gebed op te zenden, maar nu vouwt hij onwillekeurig de handen voor zijn borst en zegt zachtjes: „Heer Jezus, vader Moefti zegt, dat U ook mohammedaanse jongens wilt liefhebben en helpen. Ik ken U nog niet goed genoeg om een christen te zijn, maar ik weet wel, dat ik het graag worden wil. Wilt U mij helpen mijn hart zuiver te maken, zodat ik zonder angst naar Ajmal Husain kan gaan alstublieft? Amen.”

Wat een raar gebed was dat! Net alsof hij tegen een grote vriend stond te praten! En ineens overvalt hem de angst, dat hij niet eerbiedig genoeg geweest is! De mohammedanen buigen zich met het gezicht tegen de grond als ze bidden. En hun grote Allah is immers dezelfde als de Vader in de hemel . . . Had hij ook eerst diep moeten bui . . .

„Hééé,” klinkt het opeens vlak naast hem.

„Gústaf!! Wát een verrassing!” Zafar valt zijn oude vriend bijna in de armen en krijgt tranen in de ogen van blijdschap. Maar hij bedwingt ze en probeert spottend te zeggen: „Nou heb je nog een báárd óók, straks kun je je gezicht niet meer terugvinden!”

Gustafs ogen glanzen blij achter de brilleglazen. „Ja, jongen,” zegt hij grinnikend. „Ik had het zo koud aan m'n kin. Maar . . . wat

ben ik blij je terug te zien, al is het dan weer in het holst van de nacht!”

„Ik wou naar jou toe, vanmiddag ben ik pas aangekomen, maar je hotel is afgebroken, gedeeltelijk tenminste.”

„O, maar het onderste gedeelte is alweer opgebouwd, veel mooier en ruimer nu. Ik ben een poos naar het noorden geweest en juist een paar weken geleden, toen ik terugkwam, was er een kamer beneden voor me klaar. Maar die is wel wat duurder . . .”

Daar gaan ze nu heen en bij het licht van een klein petroleum-lampje vertelt Zafar alles, alles wat hij op zijn hart heeft, tot en met de twijfel over zijn gebed.

Gustaf weet eerst niet wat hij zeggen moet. Zijn hart vloeit over van dank aan God voor diens wonderbare leiding. Wat een prachtmens is zijn jonge Pathanenvriend geworden! En hoe dapper heeft hij het besluit genomen die schreeuwerd van een Husain in zijn hol op te zoeken!

Hij pakt hem hartelijk bij beide schouders. Tjonge, wat is hij gegroeid! Zoveel verschil in lengte is er nu niet meer tussen hen.

„Nu moet je gaan slapen,” zegt hij. „Morgen praten we verder.”

„Ja, baard-opal!” plaagt Zafar. „Tot ziens, hè. Salamah aleikum.”

„Aleikumah salam, stadsmeneertje!” Quasi-nederig brengt Gustaf buigend de salam-groet. „Maar als jij mij opa noemt, moet jij als kleinkind de zoom van mijn hemd kussen, dat is toch de gewoonte hier?”

„Ja, kom maar op, dan kan ik meteen mijn neus snuiten!”

„Fóei, geen eerbied meer voor de oudere generatie!” roept Gustaf mopperig de schaterend weghollende Zafar achterna.

Dan sterven hun voetstappen weg in de vredige stilte van de nacht.

9. Déze vijand liefhebben?

In de schuur naast het huis van Ajmal Husain zijn nog een paar mannen bezig. Ze moeten het vandaag gedorst graan in zakken doen en wegzetten, de dorsvloer buiten aanvegen, al het stro zoveel mogelijk verzamelen en opbergen.

Ajmal Husain loopt toe te zien, af en toe een snauw uitdelend en om de paar minuten roepend, dat de knechten van tegenwoordig niet meer weten wat werken is.

„Geef ik daar m'n goeie geld aan uit, aan die luiwammesen!” schreeuwt hij. „Als jullie morgen niet wat harder opschieten, krijg je geen eten, onthoud dat maar goed!”

Dan komt Zafar binnen, fier rechtop, in schone, nette kleren, maar met het oude Pathanenmutsje van zijn vader op het hoofd.

„Salamah aleikum,” groet hij beleefd, de rechterhand met saamgevouwen vingers aan zijn voorhoofd brengend.

„Zo . . .,” gromt Ajmal Husain, die hem niet herkent, „wat mag jij hier wel te zoeken hebben, jongeman?”

„Ik ben de zoon van Mohammed Asraf, ik kom u iets zeggen en iets vragen,” antwoordt de jongen zonder verlegenheid.

„Zoon van Mohammed Asraf,” mompelt de man, twee dikke rimpels boven zijn neus trekkend. Dan grijnst hij breed. „O ja, de vorige eigenaar van de akker naast de heuvel, waarop het hotel staat, niet?” Met half toegeknepen ogen kijkt hij Zafar onderzoekend aan.

't Lijkt toch wel of hij zich niet helemaal rustig voelt na het uitspreken van de naam van zijn overleden vader, vindt Zafar. En onbevreesd zegt hij: „Ik kom u bekennen, dat ik iets verkeerd gedaan heb, maar dat ik zo handelde, omdat u óók iets verkeerd tegenover óns gedaan hebt.”

„Wèl jou kleine vléggel!” valt Ajmal Husain uit, boos en verbaasd tegelijk over zoveel onbeschaamdheid van dit arme jongetje. Want hij voelt wel waar Zafar heen wil. „Kom jij hier een beetje rechtertje over mij spelen? Dan ben jij het zeker geweest die de vorige jaren zoveel graan bij ons gestolen hebt, hè!”

„Ja,” zegt Zafar duidelijk. „Hierin kom ik bekennen dat ik fout geweest ben. Maar . . .”

„Je hebt het lef wèl!” Het gezicht van de man wordt purperrood en in zijn stem welt de woede op. De knechts zijn van schrik opgehouden met werken en staren verbijsterd naar de jongen, die zó tegen de grote Husain durft spreken.

„Maar u hebt mijn moeder tweehonderd roepies te weinig betaald voor het land dat u van ons kocht. Dat moet u óók bekennen.” Zafars stem schalt helder door de schuur. Hij ziet de kaakspieren van de man trillen en zijn vuisten zich ballen, maar hij wijkt geen stap terug.

„Stuk vufl!” sist Ajmal Husain met uitpuilende ogen van kwaadheid. „Moet jij mij dwingen . . .” Razend kijkt hij om zich heen en grijpt een bundel touwen, die daar lag om de zakken mee dicht te binden . . . „Moet jij mij dwingen aan jóu verantwoording af te leggen voor mijn doen en laten? Dáárr!! . . .” Hij wil Zafar met zijn touwen een suizende slag om zijn oren toedienen, maar de jongen springt nèt op zij.

Dat maakt zijn woede nog groter. „Hfer jij . . .” Hijgend sleurt hij de knaap naar zich toe en dan pètsen de slagen neer op Zafars rug, armen en hoofd. „Zoon van een hònd! Ik zàl je . . .”

„Wàt . . . zoon van een hond!!” Ziedend weet Zafar zich los te rukken en beukt met zijn vuisten de man zó raak in het gezicht, dat de zware gestalte even terugwankelt. „Mijn vader wàs geen hond!!” gilt Zafar buiten zichzelf tot in het diepst van zijn ziel beledigd. „U . . . u bent een geméne uitzuiger, die wéduwen besteelt!”

„Dàt zal je me . . .” Ajmal Husain stikt bijna van woede. Gierend haalt hij adem . . . „Zeg dat nòg eens . . .” Bulderend stormt hij met geheven armen weer op de jongen af.

De knechts zien grinnikend toe hoe hun meester Zafar met zijn touwslagen aftuigt.

Die is op zijn knieën gevallen en zijn hoofd onder z'n armen beschermend, krijst hij: „Van wéduwen durf je te stelen . . . mijn arme moeder kun je wel aan. Geméén ben je en láf.”

De man ranselt als wild geworden op de jongen los.

Dan gaat de deur open . . .

„Hier jij, nog méér, dóódsiaan zal ik je . . .”

„Néé, je hebt moeder bestolen . . .” Zafar voelt, dat zijn krachten het gaan begeven. Bloed sijpelt over zijn gezicht, zijn rug is één stekend bonk vlees, zijn stem wordt zachter, hij zakt ineen, maar snikt nog: „Móeder.”

„Vader!!” Ajmal Husain schrikt, houdt op met ranselen.

„Vader, wat is dit?” Daar staat Hamid, de oudste zoon tussen hem en de op de grond liggende jongen.

„Dit kleine stuk vergif . . .” hijgt de man nog.

„Hij heeft mijn moeder bestolen,” snikt Zafar toonloos, met gesloten ogen, „en mijn vader een hond genoemd.”

Resoluut trekt Hamid de bebloede bundel touwen uit zijn vaders hand. „Moet u zich zo te schande maken voor de knechts?” fluistert hij heftig. „U handelt als een oude slavendrijver. Dit is u onwaardig!” Met een strenge blik en een hoofdknik stuurt hij de nog grinnikende knechts de deur uit.

Maar juist als die naar buiten gaan, komt er iemand binnen: Gustaf, die zijn hart voor de jongen had vastgehouden. Hij schrikt, als hij Zafar ziet liggen. Die ouwe heeft het nog bonter gemaakt dan hij verwacht had. Maar beheerst gaat hij naar de drie mensen toe. De mannen kijken hem verbaasd aan. Ze kennen hem wel. Hij komt wel meer, zo maar eens praten.

„Dag meneer Hanssen,” zegt Hamid beleefd, maar met neergeslagen ogen van schaamte.

Ajmal Husain kan nog niks zeggen.

En Zafar kreunt nog steeds: „Hij heeft mijn moeder bestolen en mijn vader een hond genoemd.”

„Is dit uw werk?” vraagt Gustaf hard en streng aan Hamid, die de bundel touwen nog in zijn handen heeft. De jongeman zwijgt, omdat hij zijn vader niet wil beschuldigen.

Maar Gustaf ziet wel aan de bloedbelopen ogen en het geschramde gezicht van de nog zwaar ademende Ajmal Husain, dat die de schuldige is.

„Zal ik u eens wat vertellen, meneer Husain?” zegt hij dreigend.

„Het is uw stand en uw leeftijd ten enenmale ónwaardig een

dappere jongen als hij zó . . ." Hij wijst naar de grond; „ . . . toe te takelen."

„Hij heeft mijn moeder bestolen en mijn vader een hond genoemd!" snikt Zafar nog zachtjes en schor, telkens even opschokkend van pijn en verdriet.

Dan knielen de beide jonge mannen bij hem neer.

„Het spijt me dat ik niet eerder was," mompelt Hamid.

„Ja, mij ook," zegt Gustaf.

Verrast, de stem van zijn vriend herkenkend, slaat Zafar de ogen op. Daar is hij tòch . . .

„En ik had je gevraagd niet te komen," fluistert hij, maar in zijn hart voelt hij blijdschap en dankbaarheid. Het moeilijkste, dat hij alleen moest doen, is nu achter de rug en God heeft zijn vriend gestuurd om hem dat te laten zien.

„Ik zal wat water halen," zegt Hamid, opspringend.

Zijn vader staat nog steeds bewegingloos naar Zafar te kijken, de armen slap langs het lijf.

„U had hem wel dóód kunnen slaan," zegt Gustaf hoofdschuddend.

„Ook aan u ben ik verantwoording noch tekst en uitleg verschuldigd," antwoordt de oude Pathaan nog schor, maar hooghartig.

„Nee, niet aan mij," valt Gustaf heftig uit. „Niet tegenover mij heeft u zich te verantwoorden. Maar wèl tegenover de grote Allah, die u straks rekenschap zal vragen van alles wat u in uw leven gedaan hebt. Ook van dit . . ."

Aan het flitsen van zijn ogen ziet hij, dat hij de trotse Ajmal Husain geraakt heeft. Die wil, zijn zware gestalte hoog oprichtend, zwijgend wegwandelen.

Maar Gustaf roept hem terug: „Néé, meneer Husain, nu eerst afrekenen."

Juist komt Hamid terug met een kom warm water en een kroes hete melk.

Hè, van het laatste komt Zafar bij! En terwijl Gustaf met een schone zakdoek voorzichtig zijn wonden bet, bespreken de mannen wat er gebeuren moet.

grond.

Allen, behalve Ajmal Husain, die weigert, zitten gehurkt op de Gustaf voert het woord voor Zafar, die wel pijnlijk zijn ledematen rekt, maar toch blij en dankbaar naar zijn vriend zit te kijken. Wat fijn nu, dat die alles weet!

„Aan weerskanten is er dus een fout begaan,” opent Gustaf het gesprek. „Geeft u dat toe?”

„Prijzen van akkers liggen nergens vast,” komt het hooghartige antwoord van de man die is blijven staan.

„Dus u hebt van de koop ook geen contract?”

„We zijn niet in uw beschaafde land . . .”

Gustaf bijt op zijn snor. Met moeite beheerst hij zich. Op dit punt kan hij de vent dus niks maken. Als er geen geschreven contract is, heeft niemand bewijzen. Schànde om zo'n ongeletterde weduwe haar belangrijkste bron van inkomsten af te nemen!

Hamid stompt zijn vader tegen de enkels. Hij schaamt zich verschrikkelijk tegenover deze jongen en die Europeaan, die hij een wonderlijke, maar fijne kerel vindt.

„Vindt u dan, dat u mijn gestorven vader zo maar een hond mag noemen?” komt ineens Zafars heldere stem.

Dat is een grove belediging, vooral in een mohammedaans land, waar honden als onrein worden beschouwd. En daar heeft de jongen hem te pakken!

Hij zwijgt, de grote Husain.

„Zafar kwam hier met de eerlijke bedoeling scheve zaken recht te zetten,” begint Gustaf weer.

„Ik vind hem een moedige kerel,” zegt Hamid, die niet weet hoe hij zijn vaders grofheid goed maken moet.

„Ik heb graan van u gestolen.” Nu voelt Zafar zich genoeg opgeknaapt om zelf zijn zaak in handen te nemen. „Maar ik heb geld verdiend om het u terug te betalen.”

„Jouw geld heb ik niet nodig,” gromt de oude nijdig, uit de hoogte. Ach, dat doet Zafar pijn!

„Maar hoe kan ik het u dan terugbetalen?” vraagt hij verslagen.

„Door bij mij te komen werken,” grijnst de grote Husain triomfantelijk. Hij wint weer!

„Néé!” roepen Gustaf en Zafar tegelijk. Daar gaan alle mooie plannen om zijn moeder en zijn vrienden een prettiger leven te bezorgen. Als hij moet . . .

„Maar die belediging nog, vader,” zegt Hamid zacht. „En . . .” Hij wil eraan toevoegen: die tweehonderd roepies die Zafars moeder te weinig heeft ontvangen. Maar hij weet, dat zijn vader op dit punt nóóit toe zal geven. Er zijn immers tòch geen bewijsstukken.

„Een contract dan.” Nu wordt Ajmal Husain zakelijk. „Ik scheld je het gestolen graan kwijt, als je tien jaar lang elke dag bij mij komt werken.”

„Tien jaar!” roepen de drie anderen tegelijk, Hamid en Gustaf verontwaardigd, Zafar hopeloos ontmoedigd.

„Schandálig!” schreeuwt Gustaf.

De oude man grijnst.

„Néé vader,” verdedigt Hamid nu heftig de jongen. „Voor zo'n klein beetje graan.”

„Klein beetje! Twee jaar achter elkaar minstens een paar zakken van mijn oogst.”

„Op de honderd die u jaarlijks binnenhaalt! U moet zich schámen zo inhalig te zijn!” Hamid kan zich nu niet meer beheersen. „Daarvoor zou hij voor duizend zakken bij u moeten werken!”

„Het was nog niet eens één zak!” snikt Zafar luid.

„Een halfjaar vind ik genoeg!” gooit Hamid eruit.

En Gustaf roept: „Kom mee, jongen! Hij heeft zijn rechten verspeeld door zijn hebzucht!”

Aan zijn arm trekkend, probeert hij Zafar mee naar buiten te slepen. Maar die wil niet. Met grote betraande ogen kijkt hij naar Hamid, die hem zo dapper verdedigt tegenover zijn eigen, alweer woedend wordende vader. „Het was niet eens één zak,” zegt hij. „En die belediging kunt u óók zo maar niet uitpoetsen,” komt Hamid weer.

„Zwijg!” dondert de oude man. „Vijf jaar en geen dàg minder!”

„Een halfjaar en geen dàg länger!” buldert de zoon, zich hoog tegenover zijn vader oprichtend. Ze kijken elkaar fel in de zwarte, vonkenschietende ogen.

„Kom mee, voordat ze elkaar afrossen!” doet Gustaf fluisterend nog een poging.

„Dat gebeurt niet,” zegt Zafar zachtjes. „Een zoon slaat nooit zijn vader, ook al timmert die hem half dood.”

Een poosje staan de twee mannen tegenover elkaar.

„Vier jaar,” sist Ajmal Husain dan.

„Een halfjaar,” houdt Hamid strak vol.

„Nee!” zegt de vader, maar de zoon wil ook niet toegeven.

„Delen jullie het verschil dan,” oppert Gustaf nu. „Dat is twee jaar en . . .”

„Akkoord!” roept de oude man. Hij begrijpt die berekening niet erg, maar begint zich eindelijk een beetje onbehaaglijk te voelen tegenover deze ellendige pottenkijker van een Europeaan. Hij moet zich bar belachelijk gedragen hebben. Zo worden ze het eens op twee jaar. Gustaf eist, dat er een schriftelijk contract wordt opgemaakt, waar Hamid onmiddellijk mee instemt.

Er komt in te staan, dat Zafar twee jaar bij Ajmal Husain zal werken, zonder loon, maar met genoeg voedsel en kleding voor hem, zijn moeder, zijn broertje en zijn zusje. Als hij tot na zonsondergang moet blijven, krijgt hij voor elk uur twee anna's en na twee jaar zal hij vrij zijn.

„Als hij zich goed gedraagt,” snauwt de oude, „dat moet er nog achteraan.”

„Niks ervan!” bijt Gustaf hem toe. „Uw gedrag van vandaag was óók allesbehalve onberispelijk!”

Dan gaan ze naar huis.

Zafar loopt een beetje kreupel, maar Gustaf neemt hem mee naar zijn kamer om wat zachte zalf op zijn wonden te smeren.

„Dat was dan dat,” zegt de jongen, en probeert ondanks zijn verslagenheid toch nog te glimlachen.

„Kop op, man!” troost Gustaf hem. „Stel je voor, dat je tien jaar had moeten blijven! Twee jaar gaan gauw genoeg om en . . . die Hamid is een fijne kerel!”

„Maar jij ook, Gustaf! Als jij er niet was geweest . . .”

„Toe nou maar! Als christen heb ik me ook niet al te best gedra-

gen. Ik kon me ook niet meer beheersen! Mån, wat werd ik kwaad!”

„En toch ben ik blij dat ik het gedaan heb. Zou ik zo een goed christen kunnen worden?”

„Jongen!” Nu ziet Zafar toch heus tranen achter de brilleglazen van zijn vriend glinsteren. „God zèlf heeft je de kracht gegeven te doen wat je deed. Door Jezus, zijn Zoon, is je hart al zuiver. Houd je dicht bij Hem!”

Zafar voelt zich wonderlijk blij worden. Wat geeft het nu nog, dat hij die twee jaar hier zal moeten blijven? Nu hij zulke vrienden heeft? Nu hij net als Gustaf, een Vader in de hemel heeft, en Jezus, zijn Zoon, die voor hem zorgt als een zorgzame herder voor elk schaapje van zijn kudde?

Hij zal hard werken! En Hamid, de opperbaas, is zijn vriend. Bij hem en zijn gezin mag hij eten komen halen. En die oude man, die zijn geld niet wou hebben . . . Ach, wat moet het erg zijn zo te haten! Zafar heeft wel gezien hoe erg Hamid zich schaamde voor zijn vader. Zou hij zó'n vader kunnen liefhebben? Wat is dat een moeilijke opdracht van Jezus!

Zijn plannetje kan nu niet doorgaan. Nog niet. Maar hij zal de familie Moefti een brief schrijven. En Moesa moet maar naar Jalaluddin gaan zeggen, dat hij over twee jaar pas terugkomen kan. Ondertussen zal hij zich nog oefenen in het tekenen.

„Zeg, Gustaf . . .”

„Ja . . .”

„Ga je mee naar mijn huis?”

Dat was nog nooit gebeurd. Zafars moeder zou zich helemaal in het donkerste hoekje van haar huisje hebben teruggetrokken, want het past een mohammedaanse vrouw niet zich aan vreemdelingen te vertonen. En nu ineens . . .

„Ik wil wel, maar . . .”

„Jij bent mijn grote broer, Gustaf. Dat zal ik ook tegen mijn moeder zeggen, dan ben je toch immers geen vreemdeling meer? En we zullen haar alles vertellen van wat er gebeurd is . . .”

„O zo,” lacht de jonge zendeling om zijn ontroering te verbergen. „Als je haar maar niet te veel over mij vertelt.”

„Maar dat móet toch? Anders ben je geen echte broer. En bovendien weet ze van mijn plannetje nog niks. Kom nu maar gauw.” En zo gaan ze samen, blij en dankbaar naar het dal van de Swat-rivier, waar de kleine huisjes staan van de arme mensen van Madyan.

Maar Zafar voelt zich de koning te rijk.

En als zijn moeder, heel verlegen, haar sluier weglaat en kennismaakt met haar nieuwe zoon, die door Leila en Rashid met open mond wordt aangegaapt, is hij zó blij, dat hij zijn tas onder het bed vandaan grist en roept: „Een fééstmaal, jongens, een feestmaal!”

Hij graait zó wild in zijn bezittingen rond, op zoek naar geld, dat al zijn meegebrachte spulletjes over de grond zwieren en links en rechts de bankbiljetjes wegfladderen, die hij had opgespaard om Ajmal Husain te betalen.

„Wat een rijkdom!” stamelt Gustaf verbluft. „Zoveel heb ik in lange tijd niet bij elkaar gezien.”

„Dank zij die schat van een ouwe Husain!” giert Zafar, alle pijn en zorgen vergetend. „Wat zullen we eten, ieder een koe? Je zegt het maar, hoor!”

De kinderen schateren en zelfs moeder glimlacht.

„Halve gare!” plaagt Gustaf. „De rijkaard uithangen, hè, dàt kun je! Schiet op met die centen. Ik betaal de kip, jij de chapati, afgesproken, klaar!”

Maar daar wil Zafar niets van weten. Met moeite krijgt Gustaf gedaan, dat hij de chapati mag betalen.

En als ze straks met z'n allen op de grond zitten, rondom de grote pan verrukkelijk geurende spijzen, is het Zafar, die opstaat, de handen vouwt en blij zegt: „Voor alles wat God ons weer schonk vandaag, dank Hèm.”

Inhoud

Voordat je begint . . .	7
1. De jongen op het dak	8
2. Avontuur in het donker	14
3. Zafar als kindermisje	19
4. Twee nieuwe vrienden	26
5. Het verhaal van Amir Rahman	35
6. Hechte vriendschap	39
7. De stad met de gouden moskee	48
8. Wát maar . . .?	59
9. Déze vijand liefhebben?	68